

o b s e r v a t o r

tidsskrift for studenter og kandidater i samfunnsøkonomi nr. 2 2006

$$EU = \int_{-\infty}^{+\infty} u(r) f(r) dr = \int_{-\infty}^{+\infty} u(r) \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma^2}} e^{-\frac{(r-\mu)^2}{2\sigma^2}} dr.$$

function f only depends on μ and σ^2 , EU can also only depend on μ and σ^2 .

$R_2 = R - \mu$. Then $R_2 \sim N(0, \sigma^2)$, and we can rewrite Esperanza's expected utilit

$$EU = \int_{-\infty}^{+\infty} u(r_2 + \mu) \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma^2}} e^{-\frac{r_2^2}{2\sigma^2}} dr_2.$$

: μ only appears in the utility function. To see the effect of an increase in μ , Lei

: we can simply differentiate the integrand, hence

$$\frac{\partial EU}{\partial \mu} = \int_{-\infty}^{+\infty} u'(r_2 + \mu) \frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma^2}} e^{-\frac{r_2^2}{2\sigma^2}} dr_2 > 0$$

id $\frac{1}{\sqrt{2\pi\sigma^2}} e^{-\frac{r_2^2}{2\sigma^2}} > 0$.

now $R_3 = \frac{R-\mu}{\sigma}$. Then $R_3 \sim N(0, 1)$ and the expected utility becomes

$$EU = \int_{-\infty}^{+\infty} u[\sigma r_3 + \mu] \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{r_3^2}{2}} dr_3$$

$$\frac{\partial EU}{\partial \sigma} = \int_{-\infty}^{+\infty} r_3 u'[\sigma r_3 + \mu] \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{r_3^2}{2}} dr_3.$$

sign of this, notice that $\frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-r_3^2} = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-(-r_3)^2}$ so the density is symmetrical ar

$$\begin{aligned} \frac{\partial EU}{\partial \sigma} &= \int_0^{+\infty} [r_3 u'[\sigma r_3 + \mu] + (-r_3) u'[\sigma(-r_3) + \mu]] \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{r_3^2}{2}} dr_3 \\ &= \int_0^{+\infty} r_3 [u'(\sigma r_3 + \mu) - u'(-\sigma r_3 + \mu)] \frac{1}{\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{r_3^2}{2}} dr_3. \end{aligned}$$

Er det nok med generell studiekompetanse fra videregående?

utsyn

Postadresse

Observator
Postboks 1095 Blindern
0317 Oslo

Telefon

22 85 59 42

Fax

22 85 50 35

e-post: observator@econ.uio.no

Redaksjonen kan kontaktes på
rom 246, 2. etg. Eilert Sundts Hus.

Utgitt

med støtte fra Økonomisk Institutt
og Kulturstyret ved
Studentsamskipnaden i Oslo.

Opplag

600

Redaksjonen avsluttet

25.04.2006

Bladet er utformet
av redaksjonen.

Trykk:

Reprografisk Industri A/S

Abonnement

Kr. 150,- for personer
Kr. 300,- for institusjoner

Annonsepriser:

kvartside kr 500,-
halvside kr. 850,-
helside kr 1500,-

Observator tilbyr utforming av annonser.

Drawing from the unprecedented freedom and scientific/technological advance delivered by capitalism, Bernstein identifies for the first time the root explanatory principle: capitalism is the system of the mind.

(Fra Capitalism Magazine`s anmeldelse)

Andrew Bernstein, amerikansk filosofiprofessor tilknyttet Ayn Rand Institute, har nylig gitt ut boken *The Capitalist Manifesto: The Historic, Economic and Philosophic Case for Laissez-Faire*, og besøkte i mars Blindern for å promotere boken. I denne argumenterer han for kapitalismens fortreffelighet, gjennom historiske, økonomiske og filosofiske resonnementer.

Professoren viser hvordan opplysningstiden nye tanker og frigjøring fra autoritære makter førte til en eksplosjon i enkeltmenneskets frihet, som videre ledet til den industrielle revolusjon og kapitalismens gjennombrudd. Det var de individuelle rettighetene som måtte sikres; fornuft fører til vekst, og menneskene må derfor være fri til å kunne utvise denne fornuften.

Denne friheten kan bare oppleves i et rent kapitalistisk system, hevder Bernstein, og mener all statlig innblanding nærmest kan sidestilles med nazistiske og kommunistiske overgrep. I følge professoren bør staten eksistere kun i form av politi- og rettsvesen, og helseomsorg, for eksempel, bør utøves av private institusjoner eller veldedighet.

Men har han rett når han setter likhetstegn mellom liberalisme og kapitalisme? Slik jeg forstår Bernstein argumenterer han for demokrati, yringsfrihet, religionsfrihet og retten til privat eiendom, og mener dette bare sikres i tilstrekkelig grad under et uforkludret kapitalistisk system. Det er få som i dag motsier viktigheten av individuell autonomi. Men kan ikke vi som individer benytte noe av denne friheten vi har i liberale samfunn, til å (forsøke) etablere gode fellesinstitusjoner, et sosialt sikkerhetsnett og like muligheter for alle? I mine øyne er det like rasjonelt, eller fornuftig, som å styre utelukkende etter stiliserte økonomiske modeller.

Marius Doksheim

observator

Ansvarlig redaktør:

Marius Doksheim

Økonomiansvarlig:

Erling Servoll

IT-ansvarlig:

Manudeep Singh

Redaksjon:

Martin Sommerseth Jaer
Joaquim Damião
Ida Ringdal
Javier Chávez
Astrid Lyse

Det er sjelden stillheten senker seg to minutter før forelesning, men 5. april var det unntakstilstand i Auditorium 1, da Nobelprisvinner Finn Kydland holdt en gjesteforelesning. Det begynner å bli noen år siden nobelprisvinnere tuslet rundt i gangene på Økonomisk Institutt.

Kydland ga en innføring i modellene han benytter i sitt arbeid, modeller vi bør være oppdatert på: professoren leder et utvalg som skal undersøke effektene av å overføre oljeinntektene fra staten til folket, et prosjekt som vil møte stor interesse og debatt i tiden fremover, og et tema det er viktig at andre enn bare Fremskrittspartiet har klare og velbegrunnede meninger om.

For øvrig har det vært nok å ta seg til på instituttet dette semesteret: i våre øyne har årets fagutvalg vært usedvanlig dyktige til å skaffe relevante personer til å belyse aktuelle økonomiske emner. Kydland er nevnt, Paul Nadeau, som er geolog med kontroversielle perspektiver på olje- og gassvirksomheten, har allerede besøkt oss når du leser dette, og Anne Krueger, nestleder i IMF, kommer 15. mai. Kari Eikas foredrag på fagkritisk dag kan du lese om lenger bak, og når man i tillegg tar med jobbseminar og ekskursjoner, er det bare for oss å rette en stor takk til Fagutvalget for godt arbeid (og stoff for skribenter med skrivesperre).

Redaksjonen ønsker deg lykke til med eksamen, og en lang sommerferie når den er vel overstått!

Studentmedlemskap i Samfunnsøkonomenes Forening eller studentabonnement på Økonomisk Forum

Studentmedlemskap i Samfunnsøkonomenes Forening koster 250 kroner. Det samme koster et studentabonnement på Økonomisk Forum.

Medlemmene får tilbud om:

ØKONOMISK FORUM

Gratis abonnement på foreningens tidsskrift

KONFERANSER, SEMINARER OG KURS

Studentmedlemmer kan delta til sterkt reduserte priser

LIVS- OG ULYKKESFORSIKRING

Studentmedlemmer får gunstige forsikringstilbud

BANKPRODUKTER

Gunstige betingelser for bl.a. lån og kredittkort

Medlemsskapet gjelder for et kalenderår av gangen, og løper til oppsigelse foreligger.

Innmelding og abonnement kan gjøres fra våre hjemmesider på www.samfunnsokonomene.no eller kontakt oss på e-mail: sekretariatet@samfunnsokonomene.no

Spesialtilbud til studenter:
Studentabonnement kr. 250,-

Meld deg inn på:

www.samfunnsokonomene.no

Fra arkivet

Innhold

En sentral plass i en sosialøkonomisk students arbeidsdag har de to utmerkede subsidierte spise- og avslapningsinnretningene Frokostkjelleren og Aulakjelleren. Når en for første gang begir seg inn i disse tradisjonsrike haller vil øyet formodentlig møte mye nytt og forunderlig, og er mottoet "intet menneskelig skal være meg fremmed" så er klientellet en studie verdt. Jeg tror det vil være nyttig å komme inn på visse trekk som synes å være typisk for disse to etablissementer, og derfor kan være en kilde til forundring.

Det er tydeligvis pipe i år (og ifjor). Studentene viser seg på visse områder og i spesielle tilfelle å være svært motebevisste, og da pipa - ved siden av dens primære hensikt; å frambringe nikotin - også har en mengde, skal vi si, sekundære funksjoner, skal man ikke forundre seg over dens renessanse blandt de yngre akademikere. De sekundære funksjoner kan uttrykkes slik: Pipa brukes for eksempel til å understreke, eventuelt gi en illusjon av, karaktertrekk som vedkommende finner tiltalende eller gunstige av andre grunner. Vi vil ved et - skjønnsomt valgt - sett situasjoner belyse dette nærmere: Der sitter den effektive, forte, bestemte og intelligente typen. Øyenbrynene rynkes, det bites fast i pipa med et lite grin mens han noterer og blar i hva som måtte ligge foran ham. Andre bruker pipa til å gestikulere med, men på forskjellige måter. Noen er dypt alvorlige og intens, og derfor rolig i sine bevegelser, mens en som leker farverik og impulsiv har større bevegelser, og bruker hele armelengden + pipelengden for å få fram sitt voldsomme temperament. Så er det de med en ettersleng av pubertetsvansker. Disse røker kanskje mer; i alle fall smatter og suger de mer. Pipa understreker her på en ypperlig måte det maskuline ved ens personlighet. Det er blitt selve fallossymbolet og definisjonen på manndom og kraft. Og pipa prostitueres og må spille med i alle roller.

Ellers er det overalt dominerende trekk i Aulakjelleren og Frokostkjelleren en uendelighet av små og store jurister. De er lett kjennbare på den store, røde og tydeligvis tunge boka de har under armen. Det er et imponerende syn og et vakkert syn. Dype funderinger og mange teorier er blitt gjort for å forklare denne tilbøyelighet juristene har til å ta med seg Norges Lover hvor de går og sitter. Noen forsøker å forklare det fra et idrettslig synspunkt. Transporten av dette - i både åndelig og materiell betydning - vektige verk er en form for juridisk bodybuilding, og er juristenes måte å motarbeide den ødeleggende virkning et studium tilsynelatende har på deres fysikk.

En annen hypotese er psykologisk sett kanskje rimeligere. Juristene har, i sin umåtelige begeistring over å ha hele sitt pensum i ett bind - pent innbundet i rødt skinn - ikke hjerte og ikke lyst til å skilles fra dette sitt adelsmerke, og som unektelig setter dem i en spesiell situasjon blant studenter. Ved introspeksjon vil sikkert de sosialøkonomiske studenter vanskelig kunne nekte for at hvis også de hadde pensum i ett hendig bind, ville de nødige la seg skille fra det.

Observator 15. august 1964

2-2006

02	Utsyn
03	Innsyn
05	Fra arkivet
06	Metodebry ved ØI
12	Studentjobb i FN
14	African Tigers
16	Konkurransen
17	Kina og sensur
18	Fagkritisk dag
19	Observatorporteføljen
20	(Dårlig) Humor
22	Frankrike og ledigheten
26	ECON 1910
33	ECON 4915
40	Seks i heisen

Metodebry ved Økonomisk Institutt

Selv om vi her ved Økonomisk Institutt (UiO) først og fremst studerer økonomi, eventuelt i tillegg til demografi, er det ikke til å komme unna at matematikk og statistikk står sentralt i studiene, særlig på høyere nivå. Tidligere har kurset ECON2200 fått gode skussmål i evalueringer, mens søknader om å innføre formelle forkunnskaper i matematikk for nye profesjonsstudenter har blitt avslått. Læringsprosessen, matematikkbakgrunn sammenliknet med prestasjoner og andre studieinstitusjoner, samt metodekyndighetens innvirkning på masterkurs er andre temaer som tas opp her. Også i dette øyeblikk er mye på gang – matteforeleserne skiftes snart ut og et nytt tverrfaglig studieprogram er under planlegging. Observator har på bakgrunn av dette laget en lengre artikkel som tar for seg ulike sider ved metodelære ved instituttet, dette i samarbeid med en representant fra Fagutvalget.

Tekst:
Rasmus Bøgh Holmen
Nestleder i Fagutvalget og
bidragsyter i Observator

Tekst og foto:
Manudeep Singh
Redaksjonsmedlem i
Observator

Knut Sydsæter har mange innspill og meningsytringer på vegne av matteforeleserne i denne artikkelen. Selv om disse er formulert av Sydsæter selv, bekreftes det at disse deles av de to andre matematikkforeleserne ved Økonomisk Institutt; Arne Strøm og Atle Seierstad.

Dårligere utgangspunkt – brattere læringskurve

Man får ofte høre at matematikknivået for elever som nylig har tatt artium er nedadgående. Professor Knut Sydsæter ved Økonomisk Institutt bekrefter dette på vegne av matematikkprofessorene: "Vi, i likhet med alle matematikklærere vi kjenner i Norge, er svært bekymret over matematikknivået hos mange av våre nye studenter." Både han og leder av Norsk Matematikkråd, Per Manne, viser til undersøkelser rådet har gjort som stadfester en slik hovedtrend. Sydsæter som lenge har gjennomført en rekke uformelle tester i kursene han underviser i, utdypet at det især er algebrakunnskapene som er på et lavmål. Han refererer til at eksempelvis hele 30 % av 3MX-elevne ikke klarer $(a + 2b)^2$ når de påbegynner instituttets første matematikkurs, Matematikk 1 / Mikro 1 (ECON2200).

Observator har intervjuet to studenter som tar dette emnet for første gang dette semesteret, Mirjam Snåre (20) og Andrea Haug (19). Snåre har verken fordypning i matte eller økonomi fra videregående. Hun forklarer at hun begynte å fatte interesse for samfunnsøkonomistudiet da hun tok kurset Environment and Resources (ECON1920) i forbindelse med den tidligere årsenheten "Utvikling og miljø". Haug derimot har bakgrunn fra IB-linjen på videregående med både tilsvarende 3MX og økonomifordypning. Hun presiserer at "... det ikke er så vanskelig å få til det man har klart før." Snåre på sin side synes matematikken kan være nokså krevende.

Matematikk 2-studentene Thomas Aanensen (21) og Brigt Erland Nersveen (29), mener at det å ha god matematikkbakgrunn gjør det enklere å henge med i undervisningen. Selv har Aanensen 1MY fra videregående, mens Nersveen har 60 studiepoeng med matematikk fra det Matematisk-Naturvitenskapelige Fakultetet ved universitetet. Aanensen forteller at det blir lettere for de med god matematikkbakgrunn å drille seg gjennom matematikkoppgavene. Han ytrer: "Det en stor fordel å ha slik bakgrunn, selv om det på ingen måte er umulig å klare det uten heller." Den andre matematikk 2-studenten, Nersveen, hevder at

Thomas Aanensen (21) og Brigt Erland Nersveen (29)
bekrefter at det å ha god matematikkbakgrunn gjør det enklere å henge med i undervisningen.

svak matematikkbakgrunn åpner for misforståelser og frustrasjon, samtidig som man må bruke mer tid på matematikken på bekostning av økonomien.

Professor Knut Sydsæter tror det er god korrelasjon mellom matematikkbakgrunn fra videregående skole og prestasjoner senere i studiet, men understreker at dette er basert på synsing snare enn gjennomførte undersøkelser. Han tilføyer at det finnes flere unntak, Jens Stoltenberg blant dem. Videre beretter Sydsæter at det i en eldre undersøkelse fra det gamle grunnkurset i matematikk viste seg at studentene med ett år matematikk fra videregående gjorde det bedre enn de med to år, men markant dårligere enn de med tre. Dette mener han kan skyldes at de med toårig matematikkbakgrunn kanskje ikke tok advarslene om å jobbe hardt like alvorlig, men at mattebakgrunn likevel hjelper.

På spørsmålet vi stilte om studenter uten anlegg for matematikk kan gjøre det bra på samfunnsøkonomistudiene, svarer Sydsæter at man i så tilfelle må være meget intelligent ellers. Han supplerer imidlertid med at gode prestasjoner på introkursene er et tydelig tegn på man har nok talent for matematikk.

Instituttleder og professor Diderik Lund på sin side formoder at studenter kan gjøre det relativt bra uten å være spesielt gode i matematikk på bachelornivå, men at det blir vanskeligere på masternivå. Både han og andre vitenskapelig ansatte Observator har snakket med, fremhever betydningen av en bratt læringskurve som de mener både kan kompensere for noe av mangelen på forkunnskaper og gi gode studievaner allerede tidlig i studiet.

Komplikasjoner ved rådgivning og angitte forkunnskaper

Instituttet har over lengre tid hatt et ønske om å kreve 2MX ved opptak til profesjonsstudiet i samfunnsøkonomi. "Vi har sendt to søknader til departementet, den siste i 2004 i samarbeid med Institutt for Samfunnsøkonomi ved Universitetet i Bergen. Også de har et profesjonsstudium i samfunnsøkonomi og tilsvarende problemer med manglende matematikkbakgrunn," forteller instituttleder Diderik Lund. Denne søknaden ble avslått med den begrunnelse at departementet må se på behovet når de får vite mer om hva som nå blir obligatorisk allmennfaglig studieretning i videregående. Ønsket om obligatoriske forkunnskaper står fortsatt oppført på instituttets årsplan. Nå medfører imidlertid en ny reform at toårig matematikk blir obligatorisk på videregående.

Hva angår anbefalte forkunnskaper for samfunnsøkonomi, er det ingen angitte krav i søkerhåndboka til Samordna Opptak. Nå nevnes det imidlertid både på nettsidene til programmene og i studiekatalogen, at matematikk og statistikk er en sentral del av studiet. På emnesiden til Matematikk 1/Mikro 1 har det dessuten blitt lagt ut en anbefaling om repetisjon, hvor man samtidig advarer: "ECON2200 oppleves av mange som et krevende kurs særlig på grunn av vektlegging av

matematikk". Slike anbefalinger er også vanlig praksis senere i studiet.

Aanensen, Haug og Snåre er alle noe kritiske til veiledningen de fikk på videregående. Aanensen forteller at han definitivt har angret på at han ikke valgte mer matematikk. Han har også ergret seg over at ikke rådgiverne var klare på hvilke studier det var fordel å ha et slikt bakgrunn, særlig da han oppga samfunnsøkonomi som en mulig vei etter videregående. Kanskje enda mer bekymringsfullt er Snåres uttalelse om rådgivningen ved SV-Infosenter: "Da jeg gikk på Utdanning og Miljø hadde jeg veiledningstime her på fakultetet. Der ble jeg fortalt at matematikk ikke er noe spesielt viktig for samfunnsøkonomistudiet, noe jeg i ettertid synes er dårlig."

Verken Andrea Haug (19) eller Mirjam Snåre (20) er imponert over studieveiledningen på videregående skole.

Angående forkunnskaper har Knut Sydsæter følgende konkrete tanker: "I de grunnleggende økonomikursene våre er det ingen grunn til å kreve annet enn generell studiekompetanse. Spørsmålet er om det bør være strengere krav for dem som skal ta fatt på ECON2200, eller eventuelt for dem som skal ta en mastergrad i økonomi." Han tilføyer at de fleste i fagmiljøet nok mener at forkunnskaper i matematikk er viktigere enn forkunnskaper i økonomi, men at økonomifagene på videregående kan tjene som en interessevekker. Sydsæter synes at det er gode grunner til å anbefale vordende økonomistudenter til å ta 3MX, uten at det bør være noe formelt krav. Også flere andre av de vitenskapelige ansatte vi har snakket med, ønsker klarere matematikkanbefalinger.

Som sagt medfører den nye reformen at 2 år med matematikk fra videregående blir obligatorisk i den allmennfaglige studieretningen. Sydsæter bemerker: "Selv om vi i utgangspunktet er noe skeptiske til den matematikkimperialismen som kan ligge til grunn for dette vedtaket, er det mulig at det vil hjelpe noe for de studentene som trenger matematikk i sine videre studier. Vi ville ha foretrukket å beholde ett år obligatorisk matematikk, men ha anledning til å kreve minst to år for videre studier i matematikkrevende fag som økonomi". Flere av de vitenskapelige ansatte har liknende synspunkter. Demografiprofessor Nico Keilmann mener likevel at man "... bør være liberal

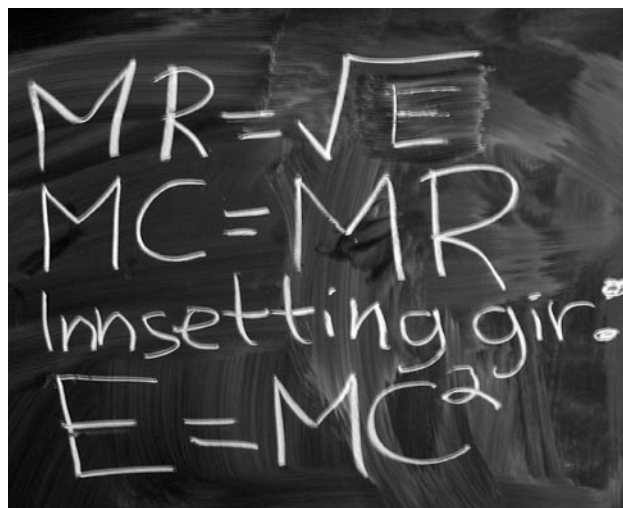
med tanke på opptak til et studium, og deretter selektere strengt det første året". Dette kan være en god fremgangsmåte, men uten anbefalinger i søkerhåndboka for Samordna Opptak, er det synd for de studentene som blir "ført bak lyset" og på den måten "kaster bort et år". Nå skal det tas med at det er muligheter for å gi samfunnsøkonomiemner innpass i flere andre grader, enten samlet som et støttefag eller som frie emner. Emnene vil også ha gitt vedkommende grunnleggende forståelse av faget.

Mikro 1 og matematikk 1 – et omstridt ekteskap

Like etter kvalitetsreformen var Matematikk 1 (ECON1120) og Mikroøkonomi 1 (ECON2210) to separate kurs som del av en overgangsordning. Fra begynnelsen av var det likevel intendert å integrere matematikken i mikroøkonomien, hvilket resulterte i at ECON2200 kunne se dagens lys for første gang våren 2004. Fra første stund har Knut Sydsæter vært foreleser i matematikkdelen, mens første amanuensis i økonomi Tone Ognedal tok økonomiprofessor Vidar Christiansen plass i økonomidelen dette semesteret. Etter det første årets evaluering ble det satt opp et intensivkurs i elementær matematikk våren 2005. Foreleserne og studentrepresentantene var enig om at forkurset var vellykket og det ble følgelig satt opp også i år. Som tidligere fortalt la Sydsæter ut en anbefaling på hjemmesiden om hva som kan være lurt å repetere før kurset startet. Dessuten har helseøkonomene, som også har ECON2200 som et obligatorisk emne, fått sitt eget seminar ettersom de har noe svakere mikrobakgrunn. Alt dette er tiltak som man til en viss grad håper kan bøte på de dårlige forkunnskapene. Snåre (student med svakere mattekgrunn) forteller at hun hadde stor glede av forkurset og at hun gjorde så godt som alle de anbefalte oppgavene, mens Haug (student med sterkere mattekgrunn) medgir at hun bare var på noen av disse ekstraforelesningene og forklarer videre at hun valgte å gjennomgå et utvalg av oppgavene.

Sammenliknet med det gamle grunnkurset kan Knut Sydsæter meddele at mattedelen er betydelig utvidet med mer om implisitt derivasjon og nye emner som Lagranges metode og eksponential- og logaritmefunksjoner. Han legger til: "Et hovedproblem er at den store andelen av studenter med mangelfull bakgrunn uvergelig fører til at mange av temaene må tas med en harelabb, og derfor må repeteres og utdypes i ECON3120/4120 [Matematikk 2]." På spørsmål om en eventuell utvidelse av ECON2200-pensum svarer han at det i så fall måtte ha fått konsekvenser for pensum i senere matematikkemner.

Han fortsetter: "Inntrykket vi har er at ECON2200 er relativt vellykket og at studentene lærer en god del økonomi. En deling der en først gjorde seg ferdig med matematikken og deretter leste økonomi, ville kanskje være bedre for matematikkens del idet en blant annet slapp å hoppe så mye i pensum. Men det opplegget vi har, har klare fordeler for dem som trenger mer motivasjon for å kunne lese all denne matematikken" Her kan det nevnes at tidligere evalueringer gir emnet relativt gode karakterer. Også

Varierende matematikkunnskaper blant økonomistudenter?

Tone Ognedal mener det er vellykket, men betoner at hun kun har undervist i emnet i et semester. Hun utdyper: "Jeg understreker at en grunn til at sammenslåingen på ECON2200 fungerer er at Knut Sydsæter gjør en så fantastisk jobb med å legge opp sin undervisning slik at den passer til det studentene skal lære i økonomi. Knut kjenner svært godt til hva og hvordan vi underviser økonomipensumet." Også studentene Snåre og Haug roser Sydsæter evne til å lære bort matematikk.

De er imidlertid ikke enig at mikro og matematikk blandet er ønskelig: "Det føles rotete med matematikk- og mikroøkonomiske forelesinger om hverandre og det er lett å miste kontinuiteten," bemerker Snåre. Haug nikker og fortsetter der Snåre slapp: "Vi savner støttepensum til mikroøkonomi i de temaene læreboken (*Intermediate Microeconomics* av Varian) legger opp til bruk av matematikk." Snåre sier seg enig. De legger til at det hadde vært hensiktsmessig med forelesingsnotater i mikrodelen. Når det gjelder matematikkboken (*Matematisk Analyse* av Sydsæter selv), mener Sydsæter denne muligens er noe komplisert for studenter som ikke skal ta flere mattekurs, men både Snåre og Haug sier seg riktig fornøyd med boken.

Statistikk – empirisk metode

Et annet emne hvor gode matematikkunnskaper fra videregående kan være til hjelp er Statistikk 1 (ECON2130). Også dette er et metodekurs på bachelornivå. Observator har snakket med to av instituttets statistikkforelesere, Nico Keilman og Harald Goldstein. "Jeg har lagt merke til at det er en del studenter som sliter med å tenke abstrakt. Dette kommer tydelig fram når vi ber dem å vise en teoretisk sammenheng mellom to størrelser, noe som skyldes at studentene sannsynligvis har lite øvelse i matematisk bevisføring." forteller Keilmann. Han legger til at det å regne ut et konkret talleksempel derimot som oftest går greit.

"Når det gjelder forkunnskaper, savner jeg erfaring med derivasjon og integralregning. Knut Sydsæter og Arne Strøm må virkelig anstrenge seg for å heve matematikkunnskapene til et anstendig nivå. På grunn av manglende forkunnskaper på dette

området, har vi i ECON2130 [Statistikk 1] måttet sløyfe differensial- og integralregning fra pensumet. Dermed har vi helt klart senket nivået sammenlignet med tidligere kurs som Statistikk B" forklarer Keilman. Vi kan legge til at mangelen på derivasjon og integralregning vanskeliggjør formell behandling av emner som kontinuerlig fordeling.

Goldstein supplerer: "Vi opplever ofte at noen av studentene sliter med elementær brøkkregning. Men vi skal jo lære studentene en ny gren av matematikk, nemlig statistikk, så vi forventer ikke at de kan alt". Når det gjelder mangel på elementær algebra er det også et fenomen man støter på i introkursene, noe økonomiprofessor Steinar Holden kan bekrefte, da i enda større grad blant studentene som ikke går på samfunnsøkonomiprogrammer.

For lite rustet for videregående emner?

Frykten mange deler ved instituttet er at en nivåsenkning i matte- og statistikkopplæringen på bachelornivå, kan resultere i en nivåsenkning av flere masteremner. Studentene kan således gå glipp av en del poenger som de kunne ha nytt godt av. Instituttleder Diderik Lund oppgir om at mange av foreleserne på masteremner ber om at mer tas inn i metodekursene, men at det er begrenset hvor mye man får plass til i hvert enkelt.

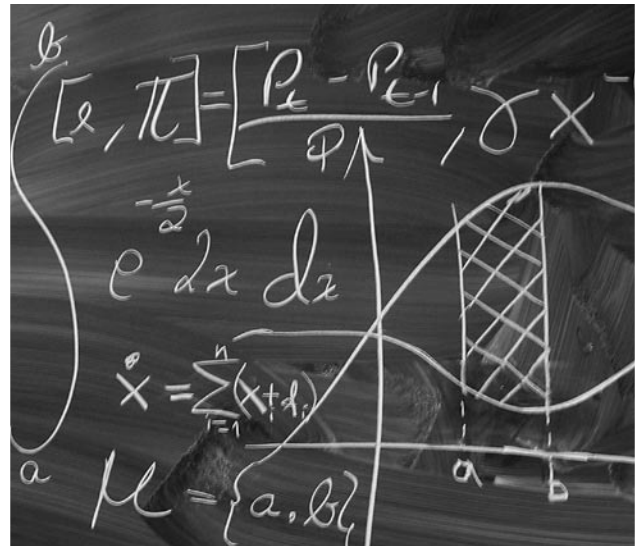
Men det hender at også mattekursene endres; differensiallikninger og ikke-lineær programmering presenteres nå allerede i heisemnet Matematikk 2 (Mathematics 2: Calculus and linear algebra – ECON3120/4120), hvilket kan gi fordeler i videregående kurs. I tillegg legges det mer vekt på innhylingssetninger. Til høsten har matematikkprofessorene dessuten foreslått å gi en kort innføring i differenslikninger og dynamisk programmering. Disse temaene synes å bli stadig viktigere i moderne makroøkonomi.

Når det gjelder Matematikk 3 (Mathematics 3: Differential equations, static and dynamic equations – ECON4140/4145), opplyser Sydsæter at det har vært en del kritikk om for mye repetisjon. Oppdateringer i Matematikk 2 ville også ha fått konsekvenser for dette emnet. Videre forteller Sydsæter at noen studenter klager over at en del av masterkursene krever betydelig deler av Matematikk 3, uten at kurset er oppgitt som anbefalt. Kurset er heller ikke obligatorisk i andre programmer toårig miljø- og utviklingsøkonomi. Instituttleder Diderik Lund begrunner dette med at ikke alle masteremner krever så mye matematikk, men tilføyer at anbefalinger bør gis på emnesidene der det trengs.

I enkelte andre emner oppgis mer uformelle anbefalinger om ulik metodekyndighet. En oppfatning flere av de vitenskapelig ansatte vi har snakket med deler, er at man kanskje bør oppfordre klarere til at dette kurset tas, da det verken er obligatorisk i den toårige masteren eller profesjonsmasteren. Mange mener også at studentene i større grad bør rådes til å velge metodekursene tidlig i studiet.

I tyngre makrokurs kan det være en fordel å ikke bare

ha matematikken, men også økonometrien og mikroen inne på forhånd. Matematikken kommer imidlertid tungt inn i flere av mikrokursene på masternivå som i Microeconomic Theory (ECON4230/4235). Når det gjelder økonometrien som er en form for økonomisk metode, står selvsagt statistikken særlig sentralt. Økonometrikursene vil også ha nytte av mer matriseregning og lineær algebra, noe Sydsæter også påpeker. Dette, andre mulige tiltak som diskuteres i dette avsnittet og flere med dem, vil trolig bli diskutert ved Instituttseminaret i juni. Her er tre av Fagutvalgets representanter invitert med.

Matematikk og økonomi kombinert kan gi gode anvendelser.

Metodekunnskaper sammenliknet med andre læresteder for økonomi

Observator har forhørt seg med et knippe andre ledende norske studieinstitusjoner som underviser i samfunnsøkonomi og andre økonomiske emner. I forbindelse med de som er rettet direkte inn mot samfunnsøkonomi, har vi allerede sitert instituttleder og professor Lund idet han forteller om liknende problemer ved Universitet i Bergen. Øystein Røkke fra Instituttet for Samfunnsøkonomi ved NTNU i Trondheim forteller at de møter de dårlige matteforkunnskapene med større undervisningsintensitet – og forkurs i matematikk.

Ved Norges Handelshøyskole stiller det seg annerledes. Tidligere nevnte leder av Norsk Matematikkråd, Per Manne, er også 1. amanuensis ved NHH og har uttalt seg på studieinstitusjonens vegne. Han meddeler at formelt opptakskrav er 2MX, men at over halvparten har 3MX. Mangelfull matematikkgrunnlag er et mindre problem ved NHH, men det arrangeres likevel et forkurs og en såkalt orakeltjeneste hvor studentene kan komme med spørsmål og få svar av en gruppelærer. Men foruten avdelingen for økonomi, kommunal- og sosialfag ved Høgskolen i Oslo som har noe mindre obligatorisk matematikk i sine økonomiprogrammer, er dette det eneste unntaket fra hovedtrenden.

Både ved Handelshøyskolen BI og Instituttet for Økonomi og Ressursforvaltning ved UMB i Ås rapporteres det om svake forkunnskaper. BI

har riktignok krav om 2MX ved integrerte 5-årige sivilstudier, men dette er kun få av flere studieretninger. Også UMB imøtegår problemet med forkurs, mens BI har gått enda lengre ved å gjøre forkurset obligatorisk.

Det synes for oss som om Norges Handelshøyskole har et bedre utgangspunkt enn de øvrige med et noe mer inngående førstekurs, uten at vi vil spekulere i utviklingen opp mot høyere nivå. Det er likevel verdt å nevne at Økonomisk Institutt ved Universitet i Oslo kom svært godt ut når det gjelder studiekvalitet i en den nye StudMag-undersøkelsen. Forskjeller i forkunnskaper kan imidlertid endres etter at den nye reformen iverksettes, slik at alle lærestedene med tiden blir garantert studenter med toårig matematikkbakgrunn fra videregående.

Nye programmer i matte og økonomi?

En ny tverrfaglig studieretning som kombinerer både matematikk og økonomi er under planlegging. Forslaget som ble fremmet av professorene Geir Dahl og Tom Lindstrøm fra Matematisk Institutt tidligere i vår, omfatter i første omgang en bachelorgrad. Det har blitt nedsatt en arbeidsgruppe med Dahl og Lindstrøm selv som representanter fra Matematisk Institutt og instituttleder Diderik Lund og matematikk professor Atle Seierstad som representanter fra Økonomisk Institutt. Planen er at denne bachelorgraden både kan kvalifisere for en master i matematikk og en master i samfunnsøkonomi. Trolig tar man sikte på et opptakskrav på minst 2MX fra videregående, hvilket gjør det hensiktsmessig å legge programmet til Matematisk Institutt. Kan hende vil et slikt bachelorprogram kunne realiseres allerede høsten 2007.

Et eventuelt separat masterprogram vil ikke behandles med det første, men det sees på som en mulighet på sikt. Det kan da bli snakk om flere fordypningsfelt. Ideen med forslaget er å utdanne fagfolk som kan anvende avanserte matematiske modeller innen økonomi. Som Dahl og Lindstrøm selv trekker fram i sitt høringsnotat, har studiet visse likhetstrekk med ingeniørstudiet "Industriell økonomi og teknologiledelse" ved NTNU i Trondheim, dog med en noe annen vinkling og uten tekniske fag.

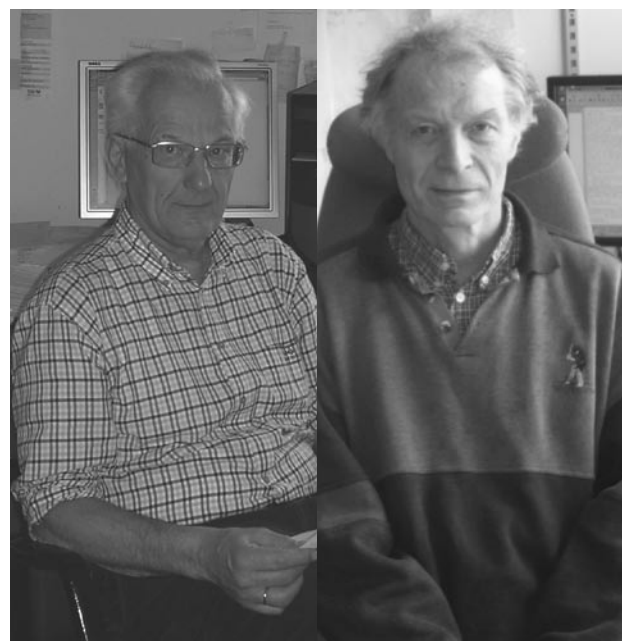
Både Fagutvalget og Observators utsendte er positivt innstilt til programmet og synes det er interessant. For Fagutvalgets vedkommende er det likevel viktig å ta sikte på å kartlegge hvilke konsekvenser dette har for opptakskravene og antall plasser på masterprogrammet, og hvordan det influerer på emner og studieopplegg. I utgangspunktet er det ikke planlagt endringer av emner, innføring av helt nye emner, sammenslåinger av emner eller nedleggelse av emner, men det utelukkes heller ikke. Slike tiltak vil likevel neppe bli satt i gang om de ikke er hensiktsmessige. Tettere framtidig samarbeid med Matematisk Institutt med større muligheter for å ta emner på tvers av instituttene, kan etter vår oppfatning vanskelig sees på som annet enn en berikelse av studiemulighetene.

Professor Kjetil Storsletten er begeistret: "Dette er

absolutt et skritt i riktig retning!" Sydsæter opplyser at mange universiteter i Europa og USA har vesentlig mer fokus på metodelære og at han har møtt flere av våre studenter som har fått "sjokkerte" møter med disse. Han tilføyer: "Deler av moderne økonomi er nå så krevende matematisk, deriblant matematisk finans, at det kan være gode grunner til at studenter med bedre matematikkbakgrunn enn våre studenter får anledning til å studere mer avansert økonomi. Her tror vi at en samkjøring med Matematisk Institutt vil være en fordel for begge parter."

For at et økonomi-matematisk program skal bli realitet må det fattes vedtak i begge instituttstyrene og fakultetsstyrene. Både Fagutvalget og Observator følger spent med på den videre utviklingen og håper den vil resultere i det beste for studentene.

Avskjed i kongelig nåde

Matematikkprofessorene Knut Sydsæter og Atle Seierstad går begge av med pensjon i løpet av de neste årene.

Som mange vet går både Atle Seierstad og Knut Sydsæter av med pensjon i løpet av noen år. I følge norske lover og forskrifter kan man nemlig ikke undervise fast på høyskoler og universiteter etter fylte 70 år, og det er denne alderen to av våre tre matematikkforelesere nærmer seg. Sydsæter er en mann alle studenter ved instituttet raskt lærer å kjenne som en stor pedagog. Han underviser på alle nivåer og er en internasjonalt anerkjent lærebokforfatter. Litt færre har kanskje hørt om Seierstad som riktignok har en stor vitenskapelig publikasjon og går for å være en dyktig foreleser på høyere nivå.

Seierstad trapper ned til 50 % stilling fra høsten av, før han går av med pensjon i slutten av 2008, mens Sydsæter pensjonerer seg ved nyttår. Sydsæter ble faktisk ansatt så tidlig at embetsmenn ble utnevnt av kongen selv. Han vil derfor "avskjediges i kongelig nåde".

Instituttet har nå etter Instituttstyrets vedtak

utlyst 1-2 stillinger i matematikk og økonomi med vektlegging av både faglig og pedagogisk kompetanse. Fagutvalget håper man ansetter en som også har den pedagogiske dyktigheten og ønsker sammen med Observator Sydsæter og Seierstad lykke til med pensjonisttilværelsen!

Takk til:

Vi ønsker å gi en spesiell stor takk til Knut Sydsæter for en svært grundig redegjørelse, og til Arne Strøm og Atle Seierstad som har bistått han i denne.

Også takk til Harald Goldstein, Steinar Holden, Nico Keilman, Diderik Lund, Tore Nilssen, Tone Ognedal, Kjetil Storsletten og Jon Vislie for nyttige kommentarer og meningsyttringer. Alle de nevnte er vitenskapelig ansatte ved Økonomisk Institutt.

Ellers ønsker vi å takke studiekonsulent Lars Mørk og studentene Thomas Aanensen, Andrea Haug, Mirjam Snåre og Brigte Erland Nersveen.

Vi ønsker dessuten å takke følgende fra øvrige studieinstitusjoner for nyttig informasjon om deres læresteder:

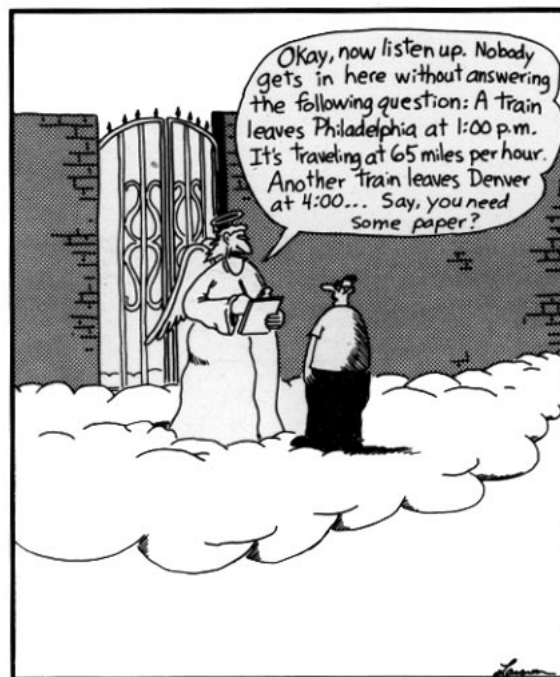
BI: Maja Ø. Korsen (studentassistent) og Kjersti Gummerson (programdirektør)

HiO: Lise Strøm (førstekonsulent)

NHH: Asle Haukaas (informasjonssjef) og Per Manne (1. amanuensis og leder i Norsk Matematikkråd)

NTNU (institutt for samfunnsøkonomi): Øystein Røkke (seniorkonsulent)

UMB: Inger Lise Labugt (førstekonsulent)

Math phobic's nightmare

Artikkelkonkurransen!

Neste semester vil det bli avholdt en artikkelkonkurransen i Observator.

Artikler som holder et visst minstemål vil bli trykket i Observator, mens vinneren, som utpekes av en jury sammensatt av representanter fra Instituttet, Observator og mediene vil vinne intet mindre enn

2500 KRONER

Så bruk sommeren godt, fristen vil være tidlig høst

Nærmere informasjon kommer til høsten

Studentjobb i FN

Lyst på en jobb i FN i New York? FN har verdens mest populære ubetalte jobb. Norske studenter søker med gode odds, men få vet at de kvalifiserer.

**Av Henrik Pryser Libell
Freelancer**

FN-bygget, New York, senvinteren 2004.

- I år er det Madagaskars tur til å sitte på bakerste benk. Hvis landene satt alfabetisk i Generalforsamlingen ville nemlig Uzbekistan alltid bli sittende bakerst og Afghanistan alltid fremst, forklarer den autoriserte FN-guiden. Et nytt kull "interns" skal innføres i liv og levne på FNs hovedkvarter i New York.

Hver sesong velges 120 interns, "lærlinger" i FN, ut blant rundt 2-3000 søkere. Lønna er lik null og oppholdet dyrt, men prestisjen er høy og internshipene populære, med flere tusen søkere hvert år, fra hele verden. For å søke internship i FN MÅ du være student på en grad over bachelorgraden. De fleste norske studenter vet lite eller ingenting om ordningen.

Maria fra Hiroshima

FNs offisielle rundvisningstur inkluderer også besøk i Sikkerhetsrådet, som Norge innredet på 40-tallet, Det sosiale og økonomiske råd, Koloniforvaltningstrådet og mange rom og utstillinger, herunder fredsklokken fra Japan, elfenbenslandskapet fra Kina og "nedrustningsrommet" med Mariastatuen fra Saint Agnes Urukami kirke i Hiroshima, som mirakuløst

overlevde atombomben, enda kirken stod en halv kilometer fra nedslaget.

Al Qaida og Kofi

- Slike gjenstander minner oss om hva FN egentlig eksisterer for, sier statsviterstudent Harald Thorud, som en av hundre utvalgte blant 2500 søkere denne våren har vært i internship i FN-bygget i New York. Harald arbeidet med sanksjonene mot Al Qaida og Taliban, og deltok blant annet på lukkede møter i Sikkerhetsrådet.

Trond Sivertsen fra UiO fikk treffe både Kofi Annan og Jan Egeland, Norges høyeste i FN-systemet, på sine 2 måneder i Humanitarian Affairs. - Dette er midt i min drømmejobbs smørøye, forklarer Trond entusiastisk Den ellers streetwise rødslige Oslo-gutten med pelskraget skinnjakke, trakk gjerne i svart dress og anonymt slips. For på FN er det dresskode på jobb.

Kravene

På FNs hovedkvarter i New York arbeider det vel 8500-9000 mennesker, inkludert vaskedamer, arkivarer, sikkerhetsoffiserer og direktører. De gode jobbene er ettertraktet, prestisjetunge og henger så høyt at velutdannede unge tar to - seks måneder i full stilling uten lønn. Kravet for å delta i et FN-internship er at man er under 32 år, tar et høyeregrads-studium og snakker flytende engelsk eller fransk. Kandidatene

søker med alle slags bakgrunner: Jus, statsvitenskap, it, journalistikk, psykologi, økonomi og mye annet.

I løpet av oppholdet deltar interns i det daglige arbeidet, noen bare som ærendsløpere mens andre som deltakere eller som observatører. Erfaringene varierer. Men i sum sies det at "interns driver selve FN", fordi de er så mange, så høyt kvalifiserte og arbeider så hardt og godt helt gratis.

Lange arbeidsdager, besøk på pressekonferanser, lange møter og ikke minst lange "businesslunsjer" hører til i kontortiden. Om kvelden og natten fortsetter det sosiale livet, gjerne med andre interns.

Ingen sponning

FN anslår at det koster omkring 30 000 kr å si ja til et internship. Søkeren selv står ansvarlig for alle kostnader. Norsk UD har ingen støtteordninger for internship,

Internshipkoordinator Anne Favrau understreker at internship ikke er det samme som en rekruttering til jobb i FN, selv om mange interns senere arbeider seg oppover med korttidskontrakter, arbeid i felten og mange år senere kommer tilbake til FNs hovedkontorer.

HVORDAN SØKE INTERNSHIP I FN

Gå til www.un.org og søk på INTERNSHIP eller bruk denne adressen:

www.un.org/Depts/OHRM/examin/internsh/intern.htm
Fyll inn skjema og lever per e-post eller elektronisk, eller per post.

- Søk helst online eller per e-post, oppfordrer Anne Favrau, internship-koordinator ved FNs generalsekretariat.

Internship tilbys i periodene januar til mars (fokus på Sekretariatet), juni til august (sommer internship) og september til november (fokus på Generalforsamlingen)

Fristen for å søke er i mars, august og januar.

Det kan lønne seg å kontakte en avdeling på forhånd, men FN ser formelt sett helst ikke at det skjer.

Flere FN-internship

Andre deler av FNs organisasjon og de enkelte særorganisasjoner har sine egne intern-programmer, blant annet UNDP, ILO, UNICEF, FN og High Commissioner for Refugees. FN utgir ingen samlet oversikt. Også Norges FN-delegasjon tilbyr internship.

Hunting the african tigers

The concept of tigers has been applied to economies that have in a relatively short period of time grown from poor to medium or even rich countries. It is usual to refer to Asian countries like Thailand, Singapore and Taiwan as good examples of tiger economies due to their impressive economic performance from 1960 to 2000, with average annual growth rate of more than 5 percent. Increased exports and higher labour participation are just two of the components of the engine behind growth miracles in Asia. Those economies have remarkably differentiated themselves from many other Asian countries with high level of poverty. Can we find similar trends in some economies in Africa?

Tekst:
Joaquim Damião

Africa is the continent where most of economies perform poorly. One must really look thoroughly to find some pockets of economic growth in the midst of a slow and negative trend and consequently negative general economic characterisation of the continent. Gabon, Equatorial Guinea, Cape Verde, Botswana, South Africa and Namibia are examples of economies trying to differentiate themselves from rest of Sub-Saharan Africa, where economic disasters are norm, not exception. The fact that most of the world's

poorest countries are in Africa is no longer strange to almost anybody, but that doesn't limit us from trying to find some good players in a bad team.

With many countries in that part of the world having a GDP per capita of less than one thousand dollar, 15 to 20 times lower than some of the worlds richest nations, it is obviously impressing to observe relatively higher economic growth rates in those few African countries, that I dare to call the African tigers. Hunting an African tiger is not of course an easy task, but an attentive and analytical observer will with some effort find out that there are extremely big differences between African countries themselves in terms of economic performance. The GDP per worker in Botswana was around year 2000, ten times greater that in Nigeria and Uganda. From 1960 to 2000 the Tswana economy has moved from 3 per cent to 36 per cent of US level. Botswana have had an impressive growth rate in GDP

per worker of 6 per cent, Nigeria has had a negative growth rate (-1,2 per cent) and is still around 3 percent of the US performance.

Since independence from Great Britain in 1966, stable economic growth has been maintained with fiscal discipline and political stability. With a GDP per capita of 10 thousands dollar in 2005, Botswana can no longer be called a poor country. With more that 50 percent of the economy based in services and 36 per cent in diamond mining industry Botswanas growing economy is definitely an African tiger! Other tigers in the region are South Africa with its specific characteristics and the neighbouring country, Namibia, with respective GDP per capita of 12,1 thousand dollar and 8,2 thousand dollar.

Another economy drawing my attention is in French speaking Africa. With income per capita 4 times higher than in most of sub-Saharan Africa, Gabon has a potential to come to the level of Botswana. In spite of a great deal of fiscal problems, Gabon has managed to come to a GDP level of 5,8 thousands dollar per capita. The economy depends almost 60 per cent on oil, timber and manganese exports. The service sector is now 35,1 percent of GDP composition, a relatively lower percentage when compared to the successful English speaking countries named above.

Relatively successful performance is hardly found in Portuguese-speaking Africa, since their independence in 1974-75. Although the post – war economies of Angola and Mozambique show some rays of hope, none of those countries managed to at least come back to colonial level of performance. So little progress has been noticed in Guiné-Bissau and S.Tomé. The only Portuguese speaking country clearly differentiating from the rest is Cape Verde, a small group of Islands in West Africa. Cape Verde can be doomed as one the poorest countries in Africa in term natural resources. Drought and other natural hardships in the past have led to huge emigration flow of Cape- verdeans to Europe and US. Today they are more Cape- Verde citizens abroad than home. In the last 30 years hard working people of those Islands have managed to arise from a desperate level to a situation where they can afford to have economic migrants from unstable West African nations. Cape Verde records a relatively high GDP per capita of 6, 2 thousand dollar. The service sector alone accounts for 66 per cent of national income, one of highest share in Africa. The economic performance is based on good management of foreign aid and remittances from emigrants. Only the money sent by Cape Verde citizens living abroad, accounts for more than 20 % of GDP.

Yet the real African success history that one would expect to hear more of in the coming years is Equatorial Guinea. This West African nation with Spanish and French as official languages is already statistically one the richest countries in the world. The economy is mainly fuelled by oil, but unexplored natural resources include titanium, iron ore, manganese, uranium and alluvial gold. With the GDP per capita (PPP) of 50,2 thousand dollars, Equatorial Guinea has now the second highest income per capita in the World, after Luxemburg! If the country improves itself beyond good GDP statistics, by reducing unemployment rate, now at 30 percent, by narrowing the gap between rich poor and by embarking on a good fiscal management, we all might be surprised with the arising of the first sub-Saharan African paradise. But from good numbers to good life for most people, there still may be a long way to go.

African tigers are still very hard to find but a good hunter will still get something... some light in the midst of darkness. In a continent full of bad economic news, it becomes more and more interesting to keep a close look on the best players!

Sources:
 CIA fact book (on web, 2006)
 Penn World Tables
 Introducing Advanced Macroeconomics; Sørensen and Whitta- Jacobsen (2005)
 Introduction to Economic Growth, 2. Ed.; Charles Jones (2001)

ViaMar

STRATEGIC MARKET RESEARCH AND ADVICE

Analytisk Student Søkes til Deltidsstilling

ViaMar AS, er et rådgivningsfirma som betjener norske og utenlandske kunder innen internasjonal skipsfart. På grunn av sterk etterspørsel etter våre tjenester, ønsker vi å knytte til oss en assistent i en deltidsstilling. På sikt kan det bli aktuelt med tilbud om fast ansettelse.

Søker må være analytisk anlagt, ha god forståelse av matematikk og statistikk, være god i engelsk, og ha minst mellomfag samfunnsøkonomi eller tilsvarende. Stillingen bør passe å kombinere med fortsatte studier.

Søknad med CV sendes til: ViaMar AS, Lilleakerveien 4, 0283 OSLO, evt. viamar@viamar.no . Du kan også kontakte Anders K. Lunde på telefon 22527820

ViaMar AS tilbyr sine kunder uavhengige rådgivningstjenester innen skipsfart. Virksomheten går i hovedsak ut på å utarbeide markedsanalyser i markedene for transporttjenster innenfor tank, tørrlast, LPG og petrokjemiske gasser, samt varer i containere. I tillegg analyserer ViaMar utsiktene for skipspriser i nybygg- og annenhåndsmarkedene. ViaMar's strategiske rådgiving er basert på egne analyser gjennomført med en kombinasjon av matematiske og statistiske modeller, og på mer enn 50 års samlet erfaring innen skipsfartsområdet. Les mer om ViaMar på www.viamar.no

Kina, handel og sensur

Kan økonomisk samkvem med Kina bedre kårerne for demokrati og menneskerettigheter i det kinesiske samfunnet?

I USA har man lenge debattert effektene av at Kina for alvor har blitt en aktør i verdens handelssystem. Debatten har versert rundt flytting av arbeidsplasser til Kina og det store handelsunderskuddet de har med landet. Dette har gitt isolasjonistene vann på mølla og ført til krav om toll på varer fra Kina. Norge har derimot et handelsoverskudd med resten av verden. Vi selger olje og kjøper forbruksvarer, så situasjonen er derfor ganske annerledes her på berget.

I 1994 ble Kina gitt såkalt *Most Favored Nation*-status av daværende president i USA Bill Clinton. Denne statusen innebar at Kina fikk normale handelsrelasjoner med USA. Clinton argumenterte for at økt handel med vesten ville føre til bedre kår for demokrati og menneskerettigheter i Kina. Tanken var at økt handel ville eksponere Kina for fordelene med demokrati og samtidig legge press på kinesiske myndigheter.

Hva er så situasjonen 12 år etter at Clinton holdt sin tale? Hvis vi bruker Transparency Internationals ranking, kommer Kina dårlig ut. De havner like under Saudi-Arabia, Syria og Laos. Kina har faktisk ramlet nedover listen de siste årene. Kineserne oppfatter altså sitt eget samfunn som relativt korrump, og det i økende grad.

Kommunistpartiet i Kina har en lang tradisjon for undertrykkelse av politiske motstandere. Vi så sist dette udyret da kinesiske myndigheter presset Google til å følge statens sensurstandarder for søkemotorer. Google godtok dette og forsvarte seg med at "noe informasjon er bedre en ingen informasjon". Dette argumentet ble relativt godt mottatt blant pressen i USA. Det er uvisst om dette har mer med Googles gode navn og rykte i USA å gjøre enn noe annet, men Google har i hvert fall ikke gjort det til noen hemmelighet at de har planer om å satse stort i Kina. For å kunne gjøre dette er de helt avhengig av kinesiske myndigheters velvilje, og her ligger vel kanskje også kilden til Googles føyelighet. Ved årets økonomiske forum i Davos tok de denne saken opp til debatt. I panelet satt blant andre Bill Gates og Eric Schmidt. De argumenterte for at sensur av meninger uansett er umulig, fordi man alltid finner andre måter å kommunisere på. Er dette en kun en ansvarsfraskrivelse fra Microsoft og Google, eller har de et poeng?

Vi snakket med en av Kinas ledende undervisere, en amerikaner som har undervist engelsk til tusenvis av fremadstormende kinesere. "Fordi kinesiske myndigheter er så effektive i å sensurere åpne kommunikasjonskanaler, så opererer hele den

kinesiske [informasjons]kulturen på alternative institusjoner." Derfor er det en "seriøst feilaktig" strategi å stange mot kinesiske myndigheter, hevdet vår kilde. Det er ikke sikkert alle vet hva slags sensur kinesiske myndigheter gjennomfører, men som et eksempel kan man blant annet ikke åpne BBC News sin hjemmeside. Vår venn i Beijing mente at dette ikke var noe stort hinder, for det var ikke noe problem å laste ned en BBC News Podcast fra en annen nettside skulle man ønske det. Hans poeng var at Kinas befolkning har utviklet måter å skaffe seg informasjon utenom partilinjen lenge før internett, og at det er naivt å tro at vestlige selskapers samarbeid med styresmaktene ville hindre kineserne i å skaffe seg den informasjon de ønsket. Kanskje er denne debatten kun et samvittighetsprosjekt i vesten, uten noen stor betydning for den vanlige borger i Kina.

"Helt avhengige av kinesiske myndigheters velvilje"

Men, vi har også eksempler på at press fra handelspartnere nytter. Tidligere stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet Rita Tveiten kunne fortelle følgende historie: Da hun var på et besøk hos en foredlingsbedrift i Kina på vegne av sin daværende arbeidsgiver drev noen arbeidere å malte i

taket mens de balanserte på planker. Dette skjedde altså uten noen form for sikkerhet utover arbeidernes egne balanseevner. Hun fortalte fabrikkdirektøren at de som handelspartner ikke ville bli assosiert med dårlige arbeidskår for arbeidere. Dette førte til at det ble laget et sikkerhetssystem for malerne. Et slikt press går utenom myndighetene i Kina, noe som kanskje kan være ønskelig til tider? Det er i hvert fall et eksempel på at handelspartnere kan påvirke hverdagen til kinesiske arbeidere.

De nærmeste tiårene vil bli preget av Kinas økonomiske vekst og modning. Kina har potensialet til å påvirke utviklingen i den 3. verden i en grad som ikke er sett siden kolonitiden. Kinas appetitt for råvarer har allerede bedret terms of trade for råvareproduserende land, og pengemessig er potensialet mange ganger det u-landene noen gang vil kunne få i overføringer fra vesten. Det store spørsmålet er altså ikke hvorvidt vestlige land når sine bistandsmål i prosent av BNP, men hvorvidt vesten har evne til å motvirke den gryende merkantilismen i Kinas handelspolitikk. Dette gjelder spesielt på energisiden.

Jon Fougner
Anders Nausthaug

Fagkritisk dag 2006: Statlige og private tjenester i helsesektoren - Hvor mange egenvalg er det forsvarlig at pasienten tar?

Tradisjonen tro ble det i mars arrangert Fagkritisk dag ved Universitetet. Tradisjonen tro var arrangementet ved Økonomisk Institutt lite fagkritisk, men Kari Eika og Kristin Holm bidro allikevel til en aktuell og interessant diskusjon. Temaet var konkurranseutsetting i helsesektoren.

Tekst:
Marius Doksheim

Kari Eika er postdoktor ved Økonomisk Institutt. I februar disputerte hun over sin doktorgrad om eldreomsorg, hvor hun setter en av økonomiens grunnforestillinger, det at kvaliteten vil bedres av konsumentens rett til å velge og velge bort, i et nytt lys. Hun hevder at dette innenfor eldreomsorgen og helsesektoren kan føre til et klasseskille mellom brukere med og uten pårørende. Hennes synspunkter fikk stor oppmerksomhet i media, blant annet gjennom flere lengre artikler og kommentarer i Aftenposten.

Foran 50 studenter, hvorav 1/3 nok hadde gått feil i den tro at det var vanlig forelesning i auditoriet denne dagen, holdt Eika først et engasjert foredrag om sine metoder og konklusjoner i doktorgradsstudien. Hun pekte på flere interessante aspekter ved helsesektoren, som at konsumentene normalt ikke selv kan velge, mangelen på informasjon om kvaliteten på behandlingen og problemer mht. tredjepartsfinansiering.

Hun ble deretter mer polemisk i forhold til sin diskusjonspartner, høyrekvinnen Kristin Holm, og hevdet at brukervalgsordninger gir begrenset valgfrihet. "Behovet for brukervalg er nok drevet mer av ideologi enn av empiri," hevdet hun. Hennes undersøkelser viser at frie valg ikke løser kvalitetsproblemene innenfor helsesektoren, da det er vanskelig å finne god informasjon om de forskjellige alternativene, samt at det er et ubesvart spørsmål hvem som skal velge for de mange som ikke selv er i stand til, eller ønsker, å velge selv. Et spesielt problem når det gjelder måling av kvaliteten på tjenestene går på at det er de friskeste som er i stand til å gi uttrykk for sine meninger, og dermed kan man få en skjevhet i svarene.

Alt i alt begrunnet Kari Eika at næringen er full av markedsimperfeksjoner, og at brukervalg resulterer i en sortering – der de mest ressurssterke velger seg bort, mens de dårligst stilte må beholde de dårligste tilbudene.

Det virket derfor som en vanskelig oppgave for Kristin Holm, som var rådgiver for tidligere helseminister Ansgar Gabrielsen, å skulle argumentere mot Eika og for fritt brukervalg. Allikevel klarte hun å komme med gode beveggrunner, og det ble en morsom diskusjon.

I sitt innlegg startet Holm med å understreke at Høyre ser på helse- og omsorgstjenester som en offentlig oppgave – og at en på ingen måte ønsker et forsikringsbasert system som i USA. Hun gikk deretter inn på den vellykkede innføringen av fastlegeordningen, og hevdet i tillegg at den borgerlige regjeringens bruk av private tilbydere drastisk har redusert ventelistene. Samtidig gir de private et korrektiv til det offentlige, ved å vise hvordan en kan drive mer kostnadseffektivt og frigjøre ressurser. Alle som har vært i militæret kan nok bekrefte at det offentlige har få insentiver til å drive mer effektivt.

Holm argumenterte videre med at det er lite rasjonelt med kø noen steder og ledig kapasitet andre steder, og at eventuelle "helseflyktninger" fra Nord- Norge til Oslo er en utfordring for sykehusene i nord, og ikke nødvendigvis et argument mot brukervalg.

Til slutt ble det åpnet for spørsmål fra salen, og Kari Eika ble spurt hva hun mente skal til for å få bedre ressursutnyttelse og kvalitet i helse- og omsorgssektoren. Her ble Eika for første gang noe vag, men la vekt på å finne en tilfredsstillende løsning for å få frem de svakes meninger, for eksempel gjennom bedre tilsyn og økt press på politikerne som ombudsmenn. Holm beskrev på sin side en idealmødel der hver bruker har sin egen assistent, som kan fungere både som hjelper og verge. Til sist ga Eika uttrykk for at hun ikke er skeptisk til brukervalg, fordi det i liten grad vil bli brukt.

Temaet var interessant og debattantene engasjerte og kunnskapsrike. Det må allikevel jobbes hardere for å få frem fagkritikken ved instituttet, noe som bør være mulig når alle andre fag ved SV makter dette. Når Eika i tillegg gir uttrykk for å ha hatt dårlig tid til forberedelser, og Holm i siste øyeblikk erstatter Sonja Sjølie som Høyres representant, gir det uttrykk for at Fagkritisk dag ikke prioriteres ved ØI.

observator

OBSERVATOR PORTEFØLJEN

Av: Martin Sommerseth Jaer

"Jeg kaller petroleum djevelens ekskrementer. Det bringer problemer... Se på denne galskapen - søppel, korrupsjon, konsum, offentlige tjenester som rakner. Og gjeld, gjelden vil bestå i årevis." Slik refererte Juan Pablo Pérez Alfonso, en av OPECs grunnleggere, til oljen i 1975, to år etter oljekrisen. For Norge og Oslo Børs sin del, hadde kanskje "englestøv" vært en mer passende beskrivelse i dag. I de 19 månedene Observatorporteføljen har fulgt markedet, har oljeprisen gang på gang bidratt til å presse aksjekursene til stadig nye høyder. Vi syntes en hovedindeks i 300 virket mye, så ble 400 passert, og nå virker 500 innenfor rekkevidde. Oljeprisen ligger i skrivende stund i 74\$ fatet. Opp over 10\$ siden forrige nummer grunnet Iran-uro og sabotasjer i Nigeria. Oslo Børs har i samme periode steget nærmere 12 %, og passerte den magiske 400-poeng grensen den 30. mars.

Det store spørsmålet fremover, er hvor høyt oljeprisen må gå før den setter en demper på den økonomiske veksten i nøkkelland som USA, Kina, Japan og Tyskland. Selv om verdensøkonomien er langt mindre oljeintensiv i dag enn det den var etter oljekrisen på 70-tallet, er det naivt å tro at en stadig høyere oljepris vil gå disse landene uanfektet hen. Inflasjons- og rentespøkelse kan begynne å true, og privat forbruk må etter hvert reduseres dersom energikostnadene går helt til himmels. At norsk økonomi og Oslo Børs i lengden vil leve i sin egen upåvirkede boble, er urealistisk. Observatorporteføljen vil av denne grunn råde alle til varsomme investeringer fremover. Korreksjoner kommer når man minst aner det, og det virker i dagens marked som om den siste pessimist er blitt optimistisk...

Det har vært bred oppgang i alle sektorer siden sist, og porteføljen er opp over 17 %. Høyere laksepriser og Fredriksens konsolidering i bransjen har bidratt til et behagelig løft i **Lerøy Seafood**. Aksjen har nå over doblet seg siden anbefalingen i november, og vi velger derfor å ta gevinst. **SasBraathens** gjennomførte en gedigen streik i forkant av påsken, og dette gjorde **Norwegian** til et enda mer fristende alternativ. Ettersom **SasBraathens** nå har mange kunder å

vinne tilbake, forventer vi prisreduksjoner de neste månedene, og realiserer dermed gevinst i **Norwegian**.

DnbNOR har ikke kommet med noen nyheter siden sist, og stiger i takt med markedet generelt. Grunnet vår skepsis til markedet, beholder vi aksjen som en mer stabil sikkerhet. Flaskepantsselskapet **Tomra Systems** leverte et resultat langt over analytikernes estimer for 1. kvartal. Det virker som om det tyske marked endelig gir resultater på bunnlinjen i Tomra, samtidig som flere potensielle nye markeder kan stå for tur. Vi beholder dermed **Tomra** i porteføljen. **Tanberg Television** har ikke kommet med noen store nyheter siden sist, men vi forholder oss fortsatt positive til digital TV.

Det er lenge til neste Observatorportefølje, og vi har nå trukket oss helt ut av olje- og offshoresektoren. Vi håper vår satsning på de litt "snillere" selskaper vil gi resultater og at **Hafslund** og **Fast Search and Transfer** skal bli porteføljens nye raketter. Klarer vi å slå hovedindeksen denne gangen også? Svaret får du i neste nummer av Observator, som kommer ut til høsten!

Hafslund:

Selv om Hafslund i seg selv er en interessant kraftprodusent med solid bunnlinje, er det selskapets eierandel i solcelle firmaet REC – Renawble energy corporation, vi tror mulighetene ligger. Hafslund eier ca 25% av REC, og REC skal børsnoteres i mai. Børsnoteringen vil verdsette REC til mellom 34,1 og 43,5 milliarder kroner, og dette er helt klart ikke diskontert i verdsettelsen av Hafslund. Vi mener derfor Hafslund er en klar investeringskandidat, og forventer en rekyl opp i forkant av RECs børsnotering.

Fast Search and Transfer:

Fast Search and Transfer er Norges største software firma, og leverer programvare for søk i bedriftsdata-baser. Selskapet innehar en imponerende kundeportefølje, og opplever en formidabel omsetningsvekst år etter år. Ingen er større på bedriftssøk i verden enn Fast, selv ikke Google! Etter at Opticom hysteriet la seg i fjor høst, og Opticoms klamme eierandel på 30% i Fast ble fjernet, mener vi sjansene er store for at Fast kjøpes opp. Vi forventer derfor at Fast skal prises mer på nivå med sine utenlandske konkurrenter, og at Fast-aksjonærene på sikt kan motta et utenlandsk bud.

Selskap	Tatt inn i porteføljen	Kurs ved anbefaling	Kurs nå	Avk. totalt	Avk. siste	Verdi
Fast S&T	20. apr.06	kr 21,10	ny	ny	ny	Kr 597 276
Hafslund	20. apr.06	kr 130,00	ny	ny	ny	Kr 597 276
DnbNor	24. feb.06	kr 81,25	Kr 87,75	8,0 %	8,0 %	Kr 528 660
Tomra	23. sep.05	kr 44,90	Kr 58,75	30,8 %	8,8 %	Kr 431 675
Tandberg Television	18. feb.05	kr 75,00	Kr 134,00	78,7 %	13,3 %	Kr 440 677
Lerøy Seafood Group	07. nov.05	kr 60,50	Kr 124,00	105,0 %	41,7 %	Tatt ut
Norwegian	24. feb.06	kr 91,75	Kr 105,00	14,4 %	14,4 %	Tatt ut
<i>Endringer i portefølje fra forrige nummer</i>	Inn: Fast, Hna	Porteføljens avkastning	159,6 %	17,3 %		
	Ut: Nas, Lsg	Hovedindeksen	91,3 %	11,9 %		
		Meravkastning	68,3 %	5,4 %	Kr	2 595 564

“A physicist, a chemist and an economist are stranded on an island, with nothing to eat. A can of soup washes ashore. The physicist says, “Let’s smash the can open with a rock.” The chemist says, “Let’s build a fire and heat the can first.” The economist says, “Let’s assume that we have a can-opener...” - Paul Samuelson

Q: How many Chicago School economists does it take to change a light bulb?
 A: None. If the light bulb needed changing the market would have already done it.

Q: Why did God create economists?
 A: In order to make weather forecasters look good.

Q: What does an economist do?
 A: A lot in the short run, which amounts to nothing in the long run.

Three econometricians went out hunting, and came across a large deer. The first econometrician fired, but missed, by a meter to the left. The second econometrician fired, but also missed, by a meter to the right. The third econometrician didn't fire, but shouted in triumph, “We got it! We got it!”

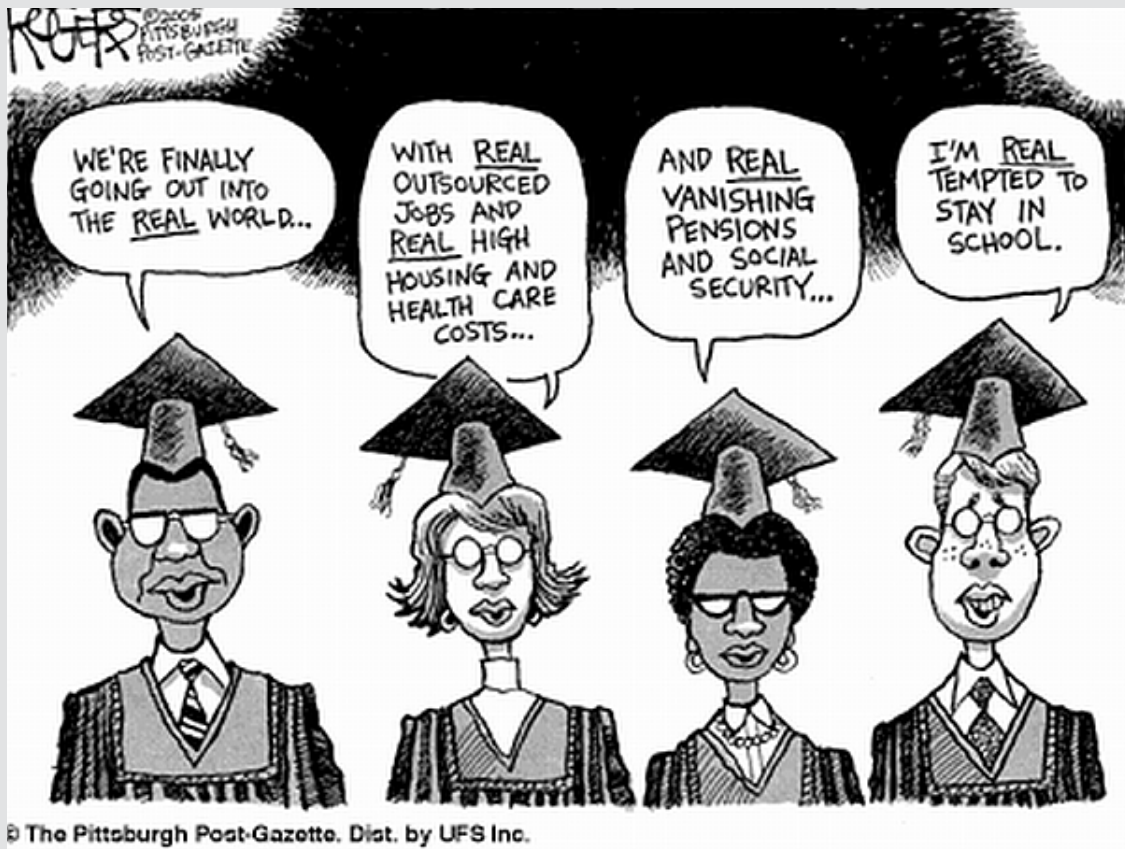
Hort i Ut (samm historie)

Hei, kunne du tenke deg å bli min førstederiverte?

NATURAL RATE OF UNEMPLOYMENT

Newlan's Truism: An "acceptable" level of unemployment means that the government economist to whom it is acceptable still has a job.

Mål og midler i Frankrikes kamp mot ledigheten

Som mange av sine europeiske naboer har Frankrike lenge slitt med en høy arbeidsledighet. – og nesten like lenge har de levd med den offentlige debatten om hvordan man skal klare å få arbeid til folket. Denne artikkelen tar mål av seg å se på to av tiltakene som har vært aktuelle i denne kampen, 35timersreformen som ble innført i 2000-2002 , og denne vårens mye omtalte CPE – contrat premier embauche. Hva er målsettingen, og hvilket potensial har disse virkemidlene til å bekjempe ledighet?

Tekst:
Astrid Lyse

35timersreformen

Regjeringen Jospin vedtok i 1997 å gjennomføre en arbeidstidsreform i to trinn. I første trinn, Loi Aubry 1, skulle arbeidstiden senkes fra 39 timer i uken til 35 timer i uken innen 2000 for firmaer med mer enn 20 ansatte og innen 2002 for mindre firmaer med mindre enn 20 ansatte. Rammene for hvordan denne reformen skulle implementeres var vide, da detaljene var ment å skulle forhandles frem mellom partene på bedrifts- og bransjenivå. Andre trinn, Loi Aubry 2, skulle vedtas omtrent ett år etter den første loven, og innholdet i loven skulle omhandle blant annet detaljer om utregning av arbeidstid, justering av SMIC (minimumslønn), og innholdet i denne loven skulle baseres på erfaringene fra de firmaene som

i perioden mellom de to lovene hadde forhandlet frem en avtale om reduksjon av arbeidstid.

Mål og mekanismer

Hovedmålet for denne reformen var å senke arbeidsledigheten, andre mål var å bedre den sosiale dialogen mellom partene i arbeidslivet samt bedre livskvaliteten til arbeidere og styrke franske bedrifters økonomiske prestasjoner. Svært kort oppsummert skulle forhandlingstilnærmingen bidra til å nå målet om dialog, reduksjon i arbeidstid skulle gi bedre livskvalitet til folk, og omorganisering i bedriftene skulle styrke deres økonomiske prestasjoner. Disse "tilleggsmålene" vil ikke være i fokus videre i denne artikkelen.

Hvordan skulle så det fremste målet nås i følge initiativtakerne til 35timers reformen? Den viktigste mekanismen som skulle føre til flere arbeidsplasser var at en rask reduksjon av arbeidstid ville gi plass til flere i jobb: de "tapte" arbeidstimene kunne gi nye ansettelser. I tillegg var det regnet med at bedriftene kunne ha en kostnadsbekjempelse via omorganisering av arbeidet og eventuelt lønnsmoderasjon. Slike omorganiseringer ville kunne bremse på den første

effekten, reduksjon av arbeidstid, men var ansett som ønskelig likevel fordi kostnad per enhet produsert minskes. Videre ville de faktiske ansettelsene som skulle komme av timereduksjonen gi økt etterspørsel og multiplikatoreffekter.

Den teoretiske dommen over virkemidlene

- Økonomer generelt er skeptiske til reduksjon av arbeidstid som virkemiddel, og grunnen til dette er at det bygger på en tanke om at det er en gitt mengde arbeid som skal gjøres. Og det er ikke slik. Vanligvis innebærer redusert arbeidstid en lønnskompensasjon, slik at timelønnen øker, noe som gir en lite heldig kostnadsøkning til bedriften, sier professor Steinar Holden, som har sagt seg villig til å hjelpe Observator med en vurdering av metodene i Frankrikes kamp mot ledigheten. Han har både argumenter og eksempler som viser at en reduksjon i arbeidstiden er et virkemiddel han ikke tror på: - Hele premisset som ligger bak blir feil fordi produksjonen ikke er gitt. Det man heller burde konsentrere seg om er å gjøre produksjonen så effektiv som mulig, og ikke redusere arbeidstilbudet. Reduksjon av arbeidstid har vist seg å ikke gi særlig suksess. Man har eksempler fra flere land i kontinentaleuropa der man har forsøkt å redusere arbeidstilbudet enten ved å skyve eldre i arbeidstakere ut, eller å gå ned på tid, men dette har ikke gitt resultater.

Derimot innrømmer Holden at mekanismene 35timersreformen i Frankrike baserte seg på kan ha en viss effekt: - Hvis lønn er uendret og jobbtid går ned vil bedriften kunne ansette flere. Det er riktig slik, men dette er på kort sikt, og ikke en god løsning, ettersom Frankrikes ledighetsproblem er av langsiktig karakter.

- For eksempel er reduksjon av arbeidstid en dårlig løsning i forhold til utfordringene i befolkningsutviklingen fremover: i mye av Europa generelt er fruktbarheten lav, og en vil møte større utfordringer enn oss fremover når det gjelder antall eldre i forhold til aktive. Frankrike ligger riktignok høyt på fruktbarhet, men man vil få dette problemet der også, og en slik utvikling går dårlig overens med reduksjoner i arbeidstilbudet, forklarer Holden videre, før han konkluderer: - Økonomer pleier jo å være uenig om mye, men jeg tror at jeg kan si at et overveldende flertall makroøkonomer er skeptiske til arbeidsreduksjon som virkemiddel mot arbeidsledighet.

Resultater av 35timersreformen

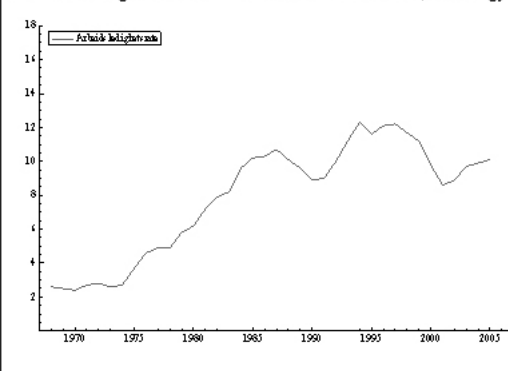
Den franske reformen fra noen år tilbake levnes altså ikke mye tillit som oppskrift for å løse Frankrikes ledighetsproblem, men dette med kortsiktig virkning på ledigheten kunne jo tenkes å gi en virkning i forhold til neste valg... Om dette var et uuttalt mål for Regjeringen Jospin forblir spekulasjoner, uansett viste det seg at president og parlamentsvalget i Frankrike i 2002 gav Chirac fem nye år som president, venstresidens regjering med Lionel Jospin i spissen ble byttet ut med høyrekoalisjonen i regjeringen Raffarin, og det ble konservativt flertall i parlamentet.

Når det gjelder å løse problemet med arbeidsledighet, holder det med et glimt på statistikkene for å se at dette ikke helt har lyktes: tall fra INSEE (franske SSB) viser en arbeidsledighetsrate på 9,6 % for februar 2006. Men det er utført studier i Frankrike som viser

at reformen til en viss grad har klart å stimulere til å skape flere arbeidsplasser. I følge DARES (Direction de L'Animation de la Recherche, des Etudes et des Statistiques du Ministre de l'Emploi) har 300 000 nye arbeidsplasser blitt til på grunn av reduksjonen i arbeidstid mellom 1997 og 2001 (over denne perioden ble det anslått at 1,2 millioner arbeidsplasser ble til totalt).

Det er lansert flere forklaringer på hvorfor man ikke lyktes i å skape arbeidsplasser i det omfang initiativtakerne hadde spådd. En av dem er at lovene Loi Aubry 2 og Loi Fillon (se faktaboks) utvannet virkningene av 35timersreformen. For eksempel det at arbeidstimer kunne regnes på årsbasis i stedet for per uke har gitt bedriftene mulighet til langt høyere fleksibilitet enn før; høyt forbruk av arbeidstimer ved travle perioder og færre ved rolige perioder. Dette sparer inn betaling av arbeidere på "dødtid" og overtidsbetaling ved intensive perioder, samt reduserer behovet for å ta inn flere. Studier av reformens virkninger viser at de bedriftene som har lyktes i å skape arbeidsplasser i kjølvannet av reformen er først og fremst de som følger "oppskriften" fra Loi Aubry 1 med en kraftig faktisk reduksjon av arbeidstid i kombinasjon med omorganisering av bruken av arbeidstimer. Andre forklaringer på mangelen på resultater i forhold til ledighet er at dette har vært en reform på papiret heller enn i realiteten: man kan ha forhandlet frem 35timers kontrakter, men i praksis jobber mange like lenge som før og de oppsparte fritimene og -dagene man jobber seg opp får man ikke anledning til ta ut.

Arbeidsledighetsrate i Frankrike 1968-2005, sesongjustert.

Kilde: INSEE

En ny arbeidspolitikk

Vårens hete potet i kampen mot ledigheten har vært Regjeringen Villepin sin CPE – contrat premier embauche, hvis mål var å hjelpe unge mennesker å få innpass i arbeidslivet. Selv om det er CPE som satte sinnene til masser av franske studenter og unge i kok, så er CPE en del av en større "pakke" for en ny arbeidspolitikk som ble vedtatt tidligere i år. Denne omfatter tiltak for å øke eldres aktivitet i arbeidslivet i tillegg til en seksjon som, blant annet ved innføring av CPE, tar sikte på å bedre unges situasjon. Videre i denne artikkelen trekkes to av disse tiltakene til Regjeringen Villepin frem; CPE og fritak av sosiale avgifter for bedrifter.

Loi Aubry 1 juni 1998 regjeringen Jospin

- Arbeidstid per uke 35 timer f.o.m 1. januar 2000 for firma med mer enn 20 ansatte, 1.januar 2002 for firma med mindre enn 20 ansatte.
- Finansiell hjelp fra staten dersom
 - o avtale om reduksjon i arbeidstid er forhandlet frem mellom partene på arbeidsplassen.
 - o visse krav til kreasjon eller opprettholdelse av arbeidsplasser er oppfylt.

Loi Aubry 2 januar 2000 regjeringen Jospin

- Normer for utregning av effektiv arbeidstid (pauser og arbeidsvei ekskludert)
- Oppmykning i forhold til overtidstimer (130 timer årlig med 25 % overtidstillegg, rett til avspasering dersom disse 130 timene overstiges)
- Presisjoner i forhold til lønnstakere med minstelønn

Loi Fillon januar 2003 regjeringen Raffarin

- Arbeidstid utregnes på årsbasis: 1600 timer per år.
- Utvidelse av unntaksordninger for ledere
- Overtidslønn for mellom 35. og 39. arbeidstime senkes fra 25 % til 10 % .
- Maks antall overtidstimer heves fra 130 til 180 timer per år.

Kilde: Sciences Humaines

CPE

Meningen med CPE var at unge heller enn en rekke midlertidige ansettelser med ledige perioder uten trygderettigheter innimellom, skulle få en kontrakt som etter to års prøvetid ga en fast ansettelse og der de, dersom kontrakten ble avbrutt i løpet av prøveperioden, fikk rett til økonomisk støtte. Intensjonene høres bra nok ut, men for målet om å få bukt med den sterke ledigheten blant unge er det store spørsmålet på hvilken måte kan en slik prøvetid på to år, fulgt av at arbeidsgiver etter dette må ansette fast, gi lavere ledighet?

Dominique de Villepin

- Det er slik at en del europeiske land, inklusiv Frankrike, trolig har et for sterkt oppsigelsesvern, så dette går kanskje i riktig retning, starter Holden, - men et problem med dette tiltaket er at det bidrar til en todeling av arbeidsmarkedet der de eldre med fast jobb beholder rettighetene sine og dette kompenseres med økt fleksibilitet på yngre. Jeg synes dette med todeling kan være skummelt fordi det kan tenkes at bedriftene vil benytte seg av dette ved å la de unge jobbe i to år og så gi dem sparken, forklarer han.

Som eksempel nevner han Spania, der man har sett en utstrakt bruk av midlertidige kontrakter. Når man ikke kan ha samme person midlertidig lenger på grunn av lovbestemmelser, sies denne opp og de tar inn en ny. I Frankrike var også nettopp problemet med utstrakt bruk av midlertidige og ofte svært korte kontrakter en av grunnene statsminister Villepin hadde for innføringen av en CPE. Ifølge Holden er det liten grunn til å tro at innføring av prøvetid vil løse dette, for selv om det kanskje gjør en inntreden på arbeidsmarkedet lettere, mener han to år er lenge nok til at bedrifter kan basere seg på utskiftninger, og dermed er man like langt som før.

- I Norge kan arbeidsgivere, dersom de kan dokumentere at det ikke er behov for arbeidskraft, si opp folk. I mange land i kontinentaleuropa er dette vanskeligere, og her ligger noe av problemet, sier Holden. I forsøk på å

adressere et slikt problem støter man på motstand fra etablerte grupper. Steinar Holden mener dette slår skjevt ut: - I stedet for tiltak som går direkte på problemet, foreslår man tiltak som går utover ungdom, sier han og avslutter: jeg skjønner de unges frustrasjonen over hele situasjonen, og over dette tiltaket.

Fritak for sosiale kostnader

Som en del av Villepin sin tiltakspakke skal arbeidsgivere gis incentiver til å ansette langtidsledige ungdom ved kostnadslettelse. I Frankrike finansieres deler av velferdsordningene ved at arbeidsgiver betaler høye sosiale avgifter for sine ansatte inn til staten. Disse avgiftene skal arbeidsgiver nå få tre års fritak for ved ansettelser av ungdom som har vært ledig i minst seks måneder. Et slikt tiltak vil lette prisen på arbeidskraft for bedriftene på alle innenfor denne gruppen, noe som i følge standardteorier skulle gi grunnlag for større etterspørsel etter arbeidskraft fra bedriftenes side. Av de omtalte virkemidlene er det også denne som høster størst tiltro hos Holden, som mener virkemiddelet kan ha noe for seg også utover den økonomiske logikken: - kombinasjon av tøffe tiltak og vennligere tiltak er gjerne gunstig, også med tanke på aksept for opplegget. Men en ulempe med tiltaket er at ungdom som har vært ledig mindre enn seks måneder blir skviset ut - i verste fall kan dette føre til at flere blir gående ledig i minst seks måneder.

Prosesen for å utforme og få gjennom de nye arbeidslovene har skjedd svært raskt, og, som for 35timersreformen, kan det tenkes at arkitekten bak tiltakene har uuttalte mål. For eksempel har det blitt spekulert på om fremstøtet ikke bare er statsminister Villepin sin kamp mot ungdomsledighet, men også mot sin rival som presidentkandidat, innenriksminister Nicolas Sarkozy. I så fall en strategi med diskutabel suksess, tatt i betraktning de enorme protestene mot CPE. Tross i massedemonstrasjoner over hele Frankrike ble forslaget først kjent ikke grunnlovstridig og President Chirac kunngjorde fredag 31.mars at han ville godkjenne lovene, men lovet visse moderasjoner, for eksempel å redusere prøvetiden til ett heller enn to år. Dette viste seg å ha liten effekt på motstanden mot CPE, og myndighetene så seg nødt til å gjøre helomvendig; 10.april kunngjorde statsminister Villepin at CPE ville bli trukket og erstattet av "tiltak for vanskeligstilte unge".

Mangel på muligheter

Økonomi har rykte på seg for å være et heller pessimistisk vinklet fag, og for dette tilfellet har verken venstresidens 35timersreform eller høyresidens nylige fremstøt scoret særlig høyt som økonomiske virkemidler. Holdens forklaring på hvorfor disse ikke når helt opp, er at Frankrike synes å være bundet på hender og føtter: - Man burde ha ekspansiv pengepolitikk, men dette er

Kilder:

Phillip Askenazy, Catherine Bloch –London, Muriel Roger, "La reduction du temps de travail: 1997-2003" i "La France et le Temps de travail(1814-2004)" redaktører Patrick Friedenson og Bénédicte Reynaud.

Internett portal til gouvernement Villepin: www.premiere-ministre.gouv.fr

Internett portal til gouvernement Jospin

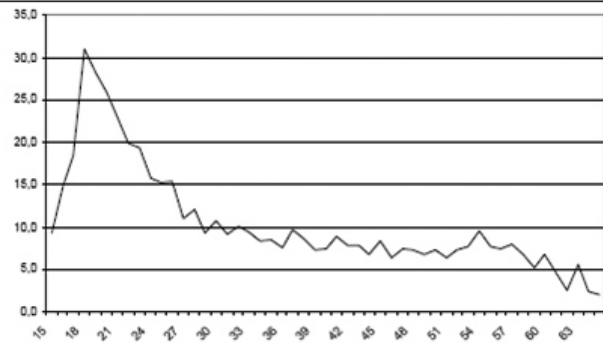
Internett portal til gouvernement Raffarin

www.landsider.no

www.cdft.fr

Sciences Humaines hors.série n 39 Des 2002/ jan-feb 2003

Arbeidsledighetsrate etter alder, Frankrike

Kilde: Regjeringen Villepin sin internettportal

det ESB som styrer, og de tar jo hensyn ikke bare til Frankrike, men til hele sonen. Når det gjelder finanspolitikk, så er disse mulighetene begrenset pga stabilitetspakten og hensynet til offentlige finanser. De tiltak som er foreslått avspeiler mangelen på effektive makropolitisk virkemidler.

- *Unge i Frankrike bruker 8-11 år på å få fast jobb (CDI- contrat de durée indéterminée), dette er lenger enn naboer i Europa, og inntil da har mange kortidsjobber (CDD – contrat de durée déterminée) og perioder med arbeidsledighet.*

- *Mål:*

- o *Flere unge i arbeid*

- o *Fast arbeid, ikke korte engasjementer med ledighetsperioder*

- *Virkemidler:*

- o *Tiltak for forbedring av opplæring, og forhold under internships.*

- o *Lettelse av arbeidsgivers kostnader (sosiale avgifter) dersom man ansetter unge som har vært ledig over 6 måneder.*

- o *CPE (for ungdom opp til 26 år) som innebærer:*

- Lønn fastsatt i kontrakten som for "vanlig" arbeidskontrakt.*

- 2 års prøvetid, der arbeidsgiver kan avslutte arbeidsforholdet uten å oppgi grunn. Internships og vikariater man har hatt i firmaet skal telle som en del av prøveperioden*

- Ledighetstrygd for de unge: 4 måneder arbeid gir rett til 2 måneder trygd.*

- Rett til opplæring på jobb etter en måned (tidligere var dette etter et år)*

- Hjelp til kreditt og bolig*

Kilde: Regjeringen Villepin sin internettportal

EKSAMENSBESVARELSER

ECON 1910 - VÅREN 2005

ECON 4915 - VÅREN 2004

UNIVERSITETET I OSLO ØKONOMISK INSTITUTT

Eksamen i: **ECON1910 – Fattigdom og fordeling i utviklingsland, våren 2005**

Eksamensdag: Fredag 27. mai 2005

Sensur kunngjøres: Torsdag 16. juni

Tid for eksamen: kl. 09:00 – 12:00

Oppgavesettet er på 4 sider (inkl. vedlegg)

Tillatte hjelpemidler:

- Ingen tillatte hjelpemidler

Eksamen blir vurdert etter ECTS-skalaen. A-F, der A er beste karakter og E er dårligste ståkarakter. F er ikke bestått.

Svar kort (1/2 til 1 side) på to av følgende tre spørsmål:

1. Bruk den vedlagte tabellen fra 2005 World Development Report til å svare på følgende: Hva betyr "Population below \$1 a day %" og "Poverty gap at \$1 a day %"? Målt ved disse målene, hvem er fattigst av Nigeria og Sierra Leone?
2. Hva er den uformelle urbane sektor (urban informal sector)?
3. Hva er komparative fortrinn og hva skyldes de?

Essayspørsmål (besvar begge)

1. Hva er investeringsenes rolle i utviklingsprosessen?
2. Hva kan et land gjøre for å endre mengden og effektiviteten av investeringer?

A-BESVARELSE

Oppgave 1

2005 World Development Report

”Population below \$1 a day %” betyr prosentandel av befolkningen som lever for under \$1 (US) om dagen, justert for lokale priser. Å leve under denne inntektsgrensa kalles også å leve i absolutt fattigdom. I tabellen finner vi at det er 70,2 % av befolkningen i Nigeria som lever under denne grensa, og i Sierra Leone lever 57,0 % av befolkningen under grensa på \$1 om dagen. Dette taler for at Nigeria er fattigst. Men et problem med dette målet er at det ikke sier noe om hvor fattige de fattigste er, eller med andre ord; hvor langt under denne grensa de befinner seg. Implikasjonene av en slik måte å måle på kan bli at en strategi for fattigdomsreduksjon blir å gi hjelp til de minst fattige for å få flest mulig over grensa. For å ta størrelsen på beløpet under \$1- grensa inn i en måling, har man ”poverty gap at \$1 a day %”, eller fattigdomsgapet på \$1 om dagen, hvor mye det vil koste å få alle over grensa for absolutt fattigdom. Altså man tar fattigdomsgrensa, trekker fra inntekten til hver fattig person fra denne og regner ut totalsummen for disse. Med H antall fattige personer vil summen bli:

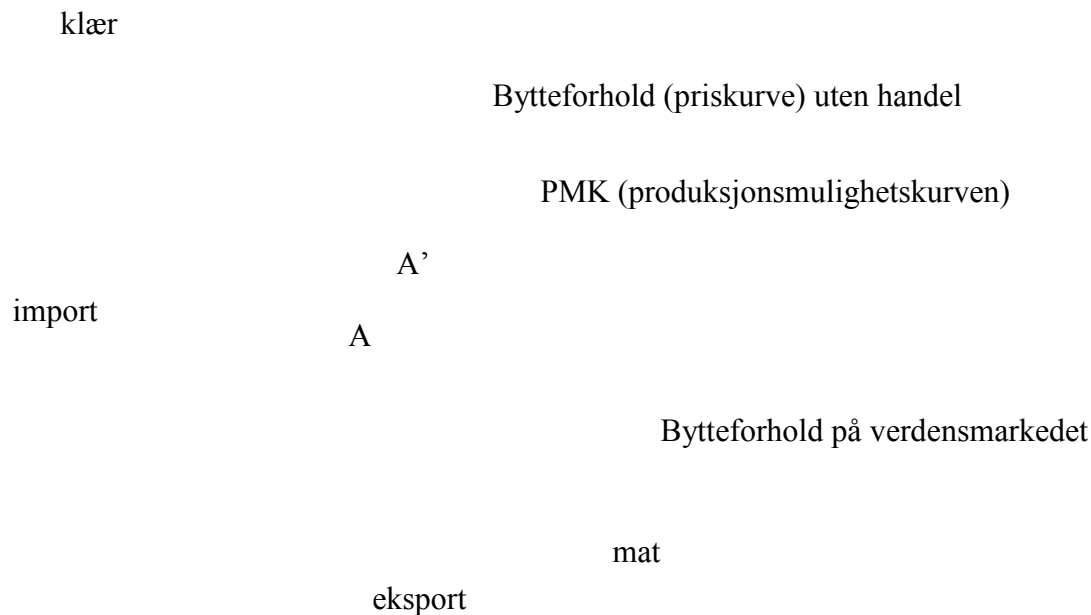
$$100 \times \frac{\sum y_i - y_1}{ny_1}$$

Når vi ser på tallene i tabellen, er fattigdomsgapet for Nigeria 34,9 %, mens det for Sierra Leone er 39,5 %. Ved denne måten å måle på får vi omvendt svar, Sierra Leone er fattigere enn Nigeria. Dvs. Nigeria har flest absolutt fattige, men de fattige i Sierra Leone er fattigere enn i Nigeria.

Oppgave 3

Komparative fortrinn

Teorien om komparative fortrinn har sitt utspring fra David Ricardo, og sier at hvis alle land produserer det de er relativt sett best til å produsere, i forhold til sine handelspartnere, vil alle tjene på det. Selv om et land er absolutt sett dårligere til å produsere alle varer, vil det likevel tjene på å spesialisere seg på det som det er relativt sett minst dårlig til å produsere. Dette er fordi landet må gi opp mindre av hver enhet av sitt produkt mot et annet på verdensmarkedet enn de ville måttet hvis de skulle bruke egne ressurser på å produsere det selv. Dette kan illustreres i en graf. Vi tar utgangspunkt i at landet er relativt sett best til å produsere mat i forhold til klær.

Ved å flytte noen av ressursene til mer matproduksjon vil dette landet ved å eksportere overskuddet av mat kunne konsumere i A' i stedet for i A. De har altså økt sine konsummuligheter, fordi bytteforholdet er bedre på verdensmarkedet enn innenlands. Teorien om komparative fortrinn sier at det vil alltid være et bytteforhold som er slik at man kan tjene på å åpne markedet for handel. En kritikk av denne modellen går ut på at den er statisk og ikke tar innover seg utvikling over tid. Det er ofte slik at u-land spesialisere seg i produksjon av primærprodukter (kaffe, sukker, etc.) fordi i-land har et teknologiforsprang, og fordi naturressurser ofte ligger til rette for det. I produksjon av industrivarer er det ofte såkalt "learning by doing," at man blir mer effektive etter hvert som man blir bedre og har holdt på med produksjon en tid. Dette er det lite av i jordbruket, særlig i u-land. I tillegg har primærprodukter liten inntektselastisitet, dvs. at etterspørselen etter dem går lite opp ved økonomisk vekst. Derfor produseres det ofte mer av dem for å tjene mer, det kan bli overproduksjon og prisene synker. Alt dette fører til at bytteforholdet forverres over tid for produsenter av primærprodukter, mens det bedres for i-land. Dette gjør at det kanskje ikke er den beste strategien for et u-land å spesialisere seg fullt ut i sine komparative fortrinn allikevel, på lang sikt.

Essayspørsmål

I denne oppgaven vil jeg først ta for meg investeringenes rolle i utviklingsprosessen, ved først å ta for meg Harrod- Domar modellen om sparing og investeringer, for å forklare viktigheten av investeringer. Deretter vil jeg ta for meg Big- Push modellen for å vise hvorfor synkronisering av investeringer er viktig. For mange u-land er det sånn at noen få investeringer ikke nødvendigvis lønner seg eller bidrar til utvikling. I del to skal jeg snakke om hva et land kan gjøre for å endre mengden og effektiviteten av investeringer. Det vil jeg gjøre ved å først snakke om hvordan land kan tiltrekke seg FDI (foreign direct investment) i forhold til mengde og investeringer. I forhold til effektivitet vil jeg ta for meg importsustitusjon og eksportpromotering som strategier for utvikling når man først har fått investeringer.

Del 1

Utviklingsland mangler ofte kapital, både i form av utenlandsk valuta og realkapital (maskiner, teknologi, annet utstyr) for å få i stand utvikling. U-land har ofte mye ledig arbeidskraft og lite kapital. Harrod- Domar modellen tar for seg landets sparing (ofte i form av realkapital) som en forutsetning for utvikling. Sparingen er i modellen lik investeringer. Han sier at vekstraten i BNP (y) er det samme som sparing delt på utbytte ("output") pr. enhet kapital, eller effektivitet. Hvis et land for eksempel har et mål om en vekstrate på 7 % i BNP, og "effektiviteten" av kapital er 3 %, må sparing (eller investeringene) være på 21 %. Hvis for eksempel sparingen kun er på 16 %, har landet behov på en 5 % økning i investeringene for å kunne nå målet om vekst i BNP. I denne modellen er altså investeringer essensielt for utvikling.

Men når det er mange fattige i et land, og de fleste arbeider i tradisjonell sektor (gjerne på landsbygda i jordbruket) er det ikke sånn at investeringer uten videre leder til vekst. Man har problemet med "multiple equilibria", dvs. flere likevektssituasjoner, hvor hva andre aktører foretar seg har betydning for hva man selv finner rasjonelt i forhold til å modernisere (moderne sektor antas her å være mer effektiv, og overgang til moderne sektor vil dermed være en form for utvikling). Hvis man ser for seg en økonomi med L arbeidere og N sektorer, hvor hver sektor er så liten at den ikke har noen betydning for de andre sektorene eller økonomien som helhet isolert sett. Antall arbeidere i hver sektor vil dermed være L/N .

Q		M	
Q2		A'	W2L
			M – produksjon i moderne sektor
			T – produksjon i tradisjoneøll sektor
Q1	A		L' – arbeidere ved etterspørsel Q1
		T	
	L'	L/N	L

Hvis lønna er lav, representert ved $W1L$ i figuren, vil det lønne seg å modernisere ved etterspørsel $Q1$, selv om ingen andre gjør det, fordi man har en profitt $W1L > A$. Men hvis lønna i moderne sektor er høyere, $W2L$, vil det ikke lønne seg å modernisere hvis ingen andre gjør det og etterspørselen fortsatt er på $Q1$. Hvis derimot mange andre moderniserer og etterspørselen øker, vil det lønne seg å modernisere når etterspørselen blir $Q2$. $A' < W2L$ – altså vi har profitt i produksjonen igjen. Dermed ser vi hvor essensielt investeringer kan være for at utvikling skal komme i gang. I u-land hvor størstedelen av produksjonen er tradisjonell vil investeringer ofte ikke lønne seg hvis ikke de kommer i stor nok skala til at etterspørselen øker. Slike koordineringsproblemer kan gjøre det svært vanskelig å få i gang utvikling, ettersom alle aktørene som kunne tenke seg å investere, ikke nødvendigvis sitter med informasjon om hva de andre aktørene vil foreta seg. Slike økonomier kan dermed trenge et "big push," eller koordinerte investeringer for å kunne modernisere og skape utvikling.

Del 2

For å øke mengden av investeringer kan et land for eksempel åpne for Foreign Direct Investment (FDI), altså utenlandsk direkte investering. Disse investeringene kommer ofte i form av multinasjonale selskaper som etablerer seg i landet, eller det kan være såkalte "portfolio investment" hvor utenlandske aktører kjøper aksjer eller obligasjoner i det aktuelle landet. Motivasjonen fra de multinasjonale selskaperens side er selvfølgelig størst mulig profitt, men det er også grunner til at u-land gjerne ønsker å tiltrekke seg slike investeringer. Empirisk har FDI vist seg for mange land å være mer effektivt for utvikling enn innenlandsk sparing (som i Harrod- Domar modellen). FDI kan bidra med den utenlandske valutaen landet mangler, den kan skape arbeidsplasser, gi kunnskapsoverføring og bidra med ny teknologi, den kan gi skatteinntekter, og i det hele tatt komme de essensielle faktorene landet selv mangler for å skape utvikling. For å tiltrekke seg disse er det ofte sånn at land ikke setter så høye skatter for de multinasjonale selskapene og ikke setter krav om "lokalt innhold", som det heter, altså bruk av lokal arbeidskraft og produkter. Multinasjonale selskaper re- investerer heller ikke alltid profitten i landet, men tar den med seg til utlandet, altså kan det bli kapitalflukt. Den kan også bidra til å utkonkurere lokal industri, og i stedet for å bidra til kunnskapsoverføring, kan den bruke utenlandske eksperter til avanserte oppgaver, og lokal arbeidskraft til "lav- kunnskaps-" oppgaver. På denne måten kan det at mange land ønsker å tiltrekke seg denne typen investeringer, føre til konkurranse mellom land, slik at de senker kravene til de multinasjonale selskapene og dermed mister noen av de heldige effektene ved slik etablering, og kanskje i stedet pådrar seg en del uheldige effekter.

Portefølje- investeringer bidrar også til å skaffe utenlandsk kapital, mer er òg problematisk. Fordi aksjemarkedet er preget av store fluktuasjoner og ustabilitet, kan investorene trekke ut sine investeringer når som helst, og skape problemer u u-land som ikke tåler store valutasingninger. Å åpne markedene for denne typen investeringer er derfor ikke bare av det heldige, men også ganske risikofylt.

For å endre effektiviteten av investeringer har flere strategier vært prøvd rundt om i verden, med skiftende hell. Den første jeg skal beskrive, import- substitusjon, som blant annet har vært prøvd i mange latin- amerikanske land, hersker det nå stort sett enighet om at ikke var noen vellykket strategi. Import- substitusjon går ut på å utvikle egen industriproduksjon ved å sette høy toll på import eller lage importkvoter. Tanken er å beskytte sin egen produksjon til den blir konkurransedyktig, det såkalte "infant industry"- argumentet. Et problem med denne strategien er at det fører til ingen konkurranse mellom produsenter, og slik til høye priser og dårligere kvalitet. Produsenter må ofte importere "mellomledd" (intermediate products) til produksjonen. For å få billig import fikk mange land en overvurdert vekslingskurs. Når land får en overvurdert vekslingskurs blir det svært dyrt å eksportere, og dermed får land vanskeligheter med å komme seg ut av "infant industry"- perioden. I latin- amerika førte denne typen politikk til underskudd på handelsbalansen (eksport – import), at de måtte ta opp lån og at de fikk betalingsvansker på lånene. IMF (det internasjonale pengefondet) måtte gripe inn, tvang fram liberalisering og devaluerte valutaen, noe som førte til ytterligere betalingsvansker. Slik har import-

substitusjon vist seg å være en problematisk bruk av strategi for å øke effektiviteten av investeringer. Et annet problem, spesielt i latin-america, var at landene opplevde en enorm kapitalflukt, at kapital ble tatt ut av landet i stedet for re-investert, som er det samme problemet som ved FDIer.

En annen strategi som ble prøvd er eksportfremming. Da fokuserte land på å produsere det de er gode på (som forklart i spm. 3 oppgave 1 om komparative fortrinn). Problemene med det var jo som nevnt at de produserte stort sett råvarer. Når prisene faller på verdensmarkedet, relativt til andre varer, og bytteforholdet blir dårligere, øker u-land produksjonen og varene blir enda billigere. Og som nevnt, ved økonomisk vekst øker ikke etterspørselen etter disse varene fordi inntektselastisiteten er lav. Slik sett er heller ikke eksportfremming nødvendigvis noen effektiv strategi for å øke effektiviteten av investeringer.

Men begge disse to strategiene som er nevnt for å endre effektiviteten av investeringer er ekstremvarianter, og ikke nødvendigvis noen motsetning. Fra de sør-øst-asiatiske "tigrene", Taiwan, Singapore, Sør-Korea og Hong Kong, har vi sett eksempler på at det går an å drive eksportfremming av enkelte varer, samtidig som man beskytter enkelte deler av industrien som er under utvikling. Disse landene har tiltrukket seg utenlandske investeringer, og så hatt en gjennomtenkt industripolitikk i forhold til hvilke produkter de satser på.

Dessverre er det ikke like lett for alle land å gjennomføre slik politikk. Det avhenger av mange faktorer, både innenlandsk politikk, styresett og press utenfra fra for eksempel IMF til å handle på den ene eller andre måten. I pensum foreslås det å øke sin "bargaining power", slik som blant annet Kina har gjort i sin handelspolitikk. Dette er imidlertid vanskelig for små land, med dårlig økonomi, få ressurser og lite forhandlingsmakt. Regionale handelsavtaler, for eksempel Mercosur blant Chile, Argentina, Brasil og Uruguay, har blitt prøvd som strategi. Det er ingen tvil om at samarbeid u-land i mellom er en viktig strategi for å øke forhandlingsmakten de har, i fremtiden, noe vi også for eksempel har sett ved at u-landene slo seg sammen ved forrige WTO-møte i Cancun. Imidlertid er regional handel mellom u-land, fortsatt begrenset sammenlignet med avtaler i nord som EU og NAFTA. For å øke effektiviteten av investeringer i forhold til utvikling i u-land, er det nok nødvendig med større grad av investeringer, også til de fattigste fra nord, samt noen innrømmelser i forhold til importdiskriminering av produkter fra u-land. WTO er et viktig fora, men u-land opplever også der sterkt press fra i-land.

Kommentarer til besvarelsen

Av Jo Thori Lind

Dette er i all hovedsak en god besvarelse. Den bærer litt preg av at det er begrensa tid til rådighet på eksamen, og det er derfor noen partier som er litt knappe. Men dette er ingen vesentlige feil eller mangler.

Oppgave 1

Oppgaven er stort sett bra besvart, og kandidaten viser god forståelse av stoffet. Selv om definisjonen av fattigdomsgapet har riktig intuisjon, er den litt upresis. For å få prosent er riktig uttrykk

$100 \times \frac{\sum y_p - y_1}{y_p}$, dvs. vi må ta gjennomsnittlig avvik fra fattigdomsgrensa og normalisere med hensyn på fattigdomsgrensa.

Konklusjonen med hensyn til hvilket av landene som har størst fattigdom er grei, men det hadde vært fint å få med som en avslutning at det er flere fattige i Nigeria enn i Sierra Leone, men at de fattige i Sierra Leone er fattigere enn de fattige i Nigeria.

Oppgave 3

Definisjonen av komparative fortrinn er klar og konsis. Kandidaten svarer derimot ikke direkte på hva komparative fortrinn skyldes, selv om dette til en viss grad kommer fram i drøftingen av hensiktsmessigheten av å utnytte de komparative fortrinnene.

Diskusjonen av om det er hensiktsmessig å utnytte de komparative fortrinnene er god, men siden det ikke ble spurt om dette i oppgaven kan ikke kandidaten premieres for denne.

Essay

Gitt den begrensede tida til rådighet på eksamen er dette er veldig bra essay. Det er fornuftig å velge Harrod/Domar og "big push" som teoretisk fundament, og drøftinga av hvordan man kan øke investeringene inneholder mange gode poeng og tar for seg det meste som pensum sier om dette.

I presentasjonen av Harrod/Domar-modellen hadde jeg gjerne sett litt mer om kapitalens rolle i produksjonsprosessen siden investeringenes rolle jo bare er å øke kapitalmengden. Presentasjonen av "big push" er også litt knapp. Det hadde særlig vært fint med en noe mer inngående forklaring av figuren. Det eneste jeg har å legge til andre del av essayet er at en kunne ha nevnt litt om hvilken rolle u-hjelp kan spille for tilgang til kapital. Men siden det historisk ikke har vært noen god utviklingsstrategi å gjøre seg avhengig av u-hjelp kan ikke dette sies å være noen vesentlig mangel.

UNIVERSITY OF OSLO
DEPARTMENT OF ECONOMICS

Exam: **ECON4915 – Development economics, spring 2004**

Date of exam: Tuesday, June 1, 2004

Time for exam: 2:30 p.m. – 5:30 p.m.

The problem set covers 1 page

Resources allowed:

- No resources allowed

The grades given: A-F, with A as the best and E as the weakest passing grade. F is fail.

Complementarities between factors of production and complementarities between sectors matter for economic development. Show, by using some examples, that

- i) in some cases complementarities benefit development
- ii) in other cases complementarities can be seen as hindrances of development.

A-BESVARELSE

INTRODUCTION

Development is a delicate business. Most economists agree that productive activities are essential for the development of an economy. With the development of a productive sector follows employment, income and growth that all are important to reduce poverty. The essential question then becomes: When and how does productive investment take place? In this paper, I will consider a framework where the entrepreneurs of an economy are inter-dependent. By this I mean that an individual entrepreneurs' choice not only affect himself, but also affect the outcome and the choices for all other entrepreneurs that consider to invest in productive activities.

Two types of inter-dependencies can exist: Entrepreneurs can either be strategic complements, where the entry of one entrepreneur into productive activities positively affects the outcome of all other entrepreneurs. Or the entrepreneurs can be strategic substitutes, where the entry of one entrepreneur into the economy will be substituted for an existing entrepreneur leaving productive activities.

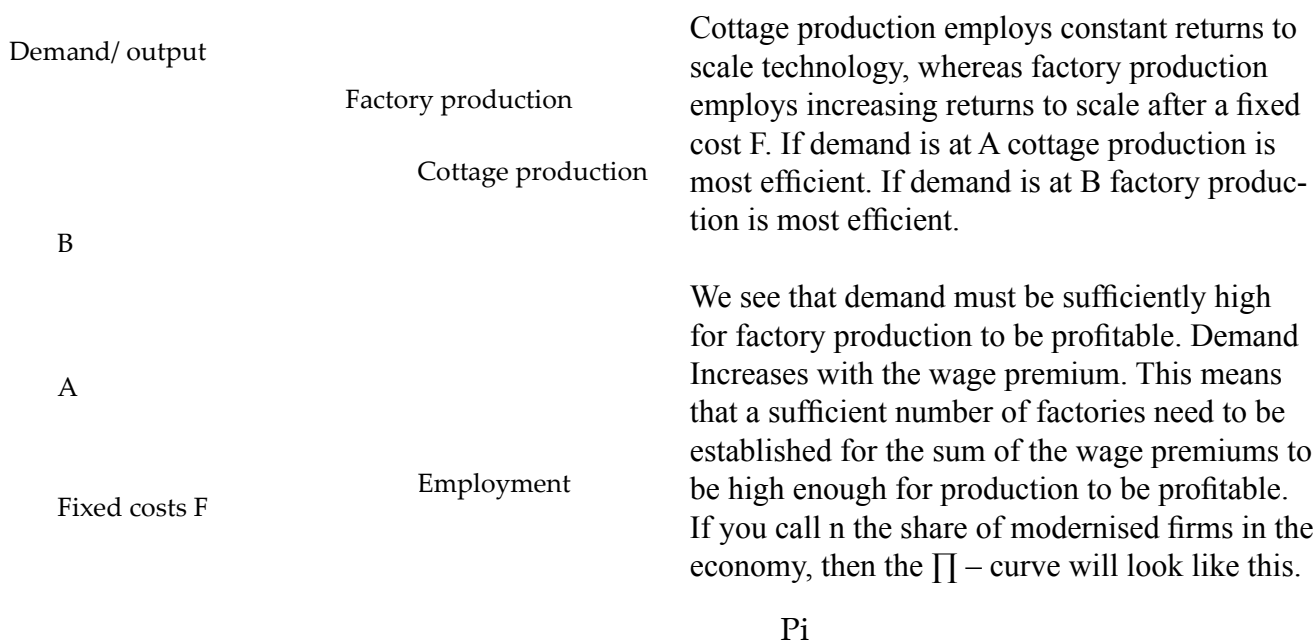
In this paper, I will first briefly consider the Rosenstein - Rodan "Big Push" – framework. Here the entrepreneurs are strategic complements and need to coordinate for development of a productive sector to take place. Then, within this framework, I introduce the presence of parasites. They feed on economic activities, and take some profit of the productive entrepreneurs. In such a situation, the entrepreneurs can become strategic substitutes: if one more entrepreneur enters the productive sector, an existing productive entrepreneur MAY become a parasite (depending on the specific equilibrium of the economy).

In both Rosenstein – Rodan and the parasite framework, there can be a poverty trap. By a poverty trap,

I mean that the economy is locked in a bad equilibrium when there also exists a good equilibrium. The existence of multiple equilibria can explain why some economies do not develop and are stuck in poverty. But multiple equilibria can also buy hope: if there is a poverty trap, then there is also development equilibrium, there is hope. In the end of my paper I will consider how an economy can move between these two equilibria, how an economy can move in and out of a poverty trap.

THE BIG PUSH FRAMEWORK

The “Big Push” – concept developed by Rosenstein – Rodan consider that there are strategic complements between entrepreneurs. The establishment of a new business will give workers a higher income that non-industrial cottage production: for workers to work in a factory they need to be paid a wage premium (based on an efficiency wage rationale.) Because factory production is more efficient than cottage production, entrepreneurs can still make a profit. Demand in this model drives the establishment of new businesses: Consider the following figure:

If the entrepreneurs coordinate so that $n > n^*$, the economy will enter the poverty trap at c.

PARASITIC ACTIVITIES

I will now incorporate parasites into this framework. By parasites I consider economic agents that feed on productive activities. They all have three elements in common:

- they are directed at private enterprises
- they are not directed towards government, so this is not a rent-seeking phenomenon.
- they are all profit-oriented.

Parasites can take many forms. They can be regular bandits, who steal and loot from productive agents. They may extract a share of the natural resources, or may put up road blocks where they demand a certain fraction of the cargo before they let trucks pass. They can be engaged in mafia-like activities. They may include offering protection against a certain payment, they could be lured to enforce a contract and to make sure a payment is made. There will often be a market for these types of services if institutions are weak, if there is institutional vacuum. Another type of parasites may be corrupt bureaucrats or

employees of other businesses that need to be bribed for transactions to take place.

In the following I will consider an economy where the supply of entrepreneurs is fixed at N . Since the supply of entrepreneurs is limited, the entry of one into parasitic activities means that there is one less available for productive activities. Each entrepreneur will have to make a discrete choice whether to become a parasite or a producer. I will make the assumption that entrepreneurs only have preferences for profit. There are for instance no moral costs associated with being parasite. Although this may not be entirely true, I believe it can be neglected as a simplifying assumption. Entrepreneurs will thus decide to become productive or parasitic based on what gives the most profit. I now call

- Π_A - profits to being a producer
- Π_B - profits to being a parasite
- α - the share of producers in the entrepreneur group
- αN - the number of producers
- $(1-\alpha)N$ - the number of parasites
- y - income
- φ - the share of income that is confiscated by parasites
- F - fixed costs associated with production
- γ - since producers are in monopolistic competition, their profits will be this fraction of their income y .

Based on this, I argue that Π_B will be given by:

$$\Pi_B = \begin{cases} \varphi(\alpha N) & \text{if } \alpha \geq \frac{1}{2} \\ \frac{\alpha}{1-\alpha} y(\alpha N) & \text{if } \alpha < \frac{1}{2} \end{cases}$$

INCOMES: The incomes in this economy are given by $y(\alpha N)$, $y' > 0$ based on the Big Push framework. The more entrepreneurs that are involved in productive activities, the higher α , the higher are the incomes to each individual producer. I have also made the simplifying assumption that profits are positive for all levels of modernisation, all α , so that the graph of Big Push shifts upward:

?i

$\alpha = \frac{1}{2}$ as a starting point: The expression for Π_B will be different for values of α above or below $\frac{1}{2}$. For values of $\alpha \geq \frac{1}{2}$, more than half of the entrepreneurs are in productive activities. This means that there will always be a target available for each parasite. If $\alpha < \frac{1}{2}$, there are more parasites than producers. This means that only a fraction $\alpha / (1-\alpha)$ will be able to find targets. An assumption here is that each parasite hits on only one target.

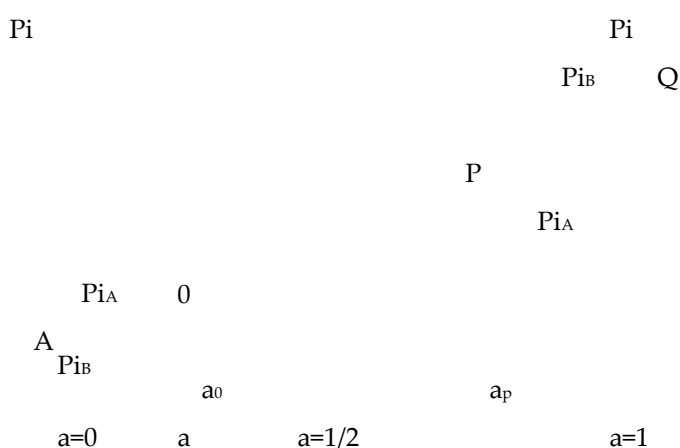
n.a

The expression for Π_A , producer profits will be given by:

$$\Pi_A = \begin{cases} \left(y - \frac{\alpha}{1-\alpha} \varphi \right) y (\alpha N) - F & \text{if } \alpha \geq \frac{1}{2} \\ (y - \varphi) y (\alpha N) - F & \text{if } \alpha < \frac{1}{2} \end{cases}$$

The rationale here is analogous. If $\alpha \geq \frac{1}{2}$, there are more producers than parasites and only a fraction $(1-\alpha) / \alpha$ will have to give away a share φ of their profits to parasites. If $\alpha < \frac{1}{2}$, then all producers are attacked by parasites and will have to surrender a share φ of incomes to them.

I can now illustrate how parasites and producers interact in a diagram

In the diagram, profits are on the vertical axes. The horizontal axis shows α , and the share of producers α increases as we move to the right in the diagram.

Let me now give a justification for the shape of the curves. The Π_B - curve starts at 0 because there are no productive enterprises to feed on. It increases with α because the incomes that can be confiscated increase with α [$y(\alpha N)$, $y\alpha' > 0$]. When $\alpha < \frac{1}{2}$, the curve increases more steeply. The reason is this: when $\alpha < \frac{1}{2}$ there are

more parasites than producers. The operations are crowded and they only find a target with probability $\alpha/(1-\alpha)$. As α goes up, the chance of finding a target increases.

The Π_A - curve starts above 0 because there are, accordingly to the Big Push- diagram I assumed (last one) always profits to be made from production. It increases with α because y increase with α . But there is also an additional effect when $\alpha > 1/2$. Here, not all producers will be exploited by parasites. As α goes up. Fewer and fewer producers will be attacked. The Π_A - curve is therefore steeper for values of $\alpha > \frac{1}{2}$.

What are the equilibrium parts of such an economy?

$$\text{If } \begin{cases} \Pi_A > \Pi_B, & \alpha > 0 \\ \Pi_A < \Pi_B, & \alpha < 0 \end{cases}$$

If α is less than α_0 , then $\Pi_A > \Pi_B$ and the economy will move towards point 0. If $\alpha_0 < \alpha < \alpha_P$, then $\Pi_B > \Pi_A$ and the economy will move towards point Q.

Points 0 and Q are stable equilibrium points. Point P is an unstable equilibrium point that I choose not to discuss in detail.

From this diagram, we can see how parasitic activities may generate a poverty trap. As long as $\alpha < \alpha_P$, the economy will move towards point 0. The economy will thus be locked in a poverty trap.

We can contrast this outcome to the outcome of the Big Push model without parasites. From page 9 we have that:

Pi

In the absence of parasites, the economy will always move towards point Q. No matter what the initial value of α , it will always increase to $\alpha=1$.

Q

With parasites, the economy can become locked in the poverty trap at point 0. At this point the entrepreneurs no longer are strategic complements as in the Big Push- framework – they have become strategic substitutes. Consider a parasite that goes over to be a producer. From point 0, this will increase α marginally, making $\Pi_B > \Pi_A$ since it has become slightly more profitable to be a parasite, one producer will shift to parasitic activities – thus restoring the equilibrium equality $\Pi_A = \Pi_B$ at point 0.

1

a

WHAT CAN MAKE AN ECONOMY MOVE IN AND OUT OF A POVERTY TRAP

A striking feature of a poverty trap model is that temporary changes in the economy can have permanent effects – a temporary change can cause the economy to switch from one equilibrium point to the other. I will now consider 2 possible cases of temporary shocks:

CASE 1: Temporary better law enforcement

CASE 2: Temporary increased returns to parasitic activities.

CASE 1 – Temporary better law enforcement can be the result of a campaign against crime. It can be international aid (...) that demand less predation. It can be the result of stricter punishment for a certain period of time. Common to all of them is that the parasites extract less of the profits, the parameter ϕ goes down. This means a shift

downwards for Π_B – curve
upwards for Π_A – curve

SMALL SHIFT

Pi

0 0'

A

a=0

a=1/2

Pi

Π_A

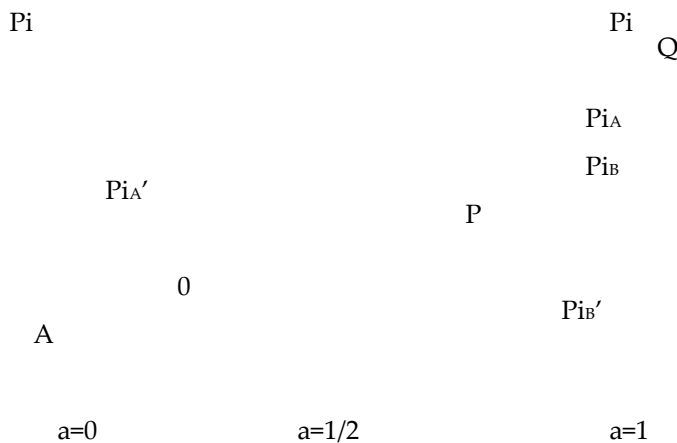
Π_B

a=1

Dotted lines are shifted curves. We see that the economy, if initially in 0, moves towards 0! Here we have the paradoxical effect that whatever harms the thief is beneficial to both the producer and the thief. Both Π_A & Π_B increase because more production takes place. There are fewer parasites. But those that remain earn more.

LARGE SHIFT

When the curves shift from Π_B to Π_B' and from Π_A to Π_A' , then the equilibrium point 0 disappears.

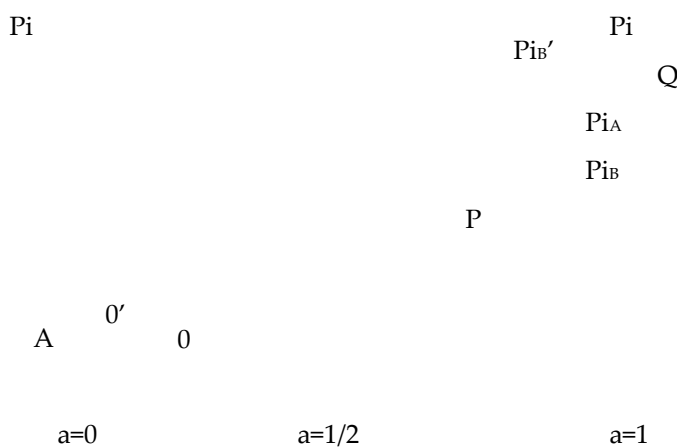
This means that $\Pi_A' > \Pi_B'$ for all values of α . The economy moves that was initially in the poverty trap 0, will then move towards the new equilibrium point Q, where all entrepreneurs are engaged in productive activities ($\alpha = 1$). When the period of temporary better law enforcement is over, the curves shift back from $\Pi_A' \rightarrow \Pi_A$. Now we state that the economy will remain at Q. Temporary better law enforcement has had a permanent effect. The economy is out of the poverty trap.

CASE 2. Temporary increased returns to parasitic activities. The increased returns

can come from a number of sources. Say e.g. that a natural resource has been discovered. This means that there are more incomes to fight about until the resources have been exhausted. One case may be a diamond mine that is emptied. Another reason may be a temporary inflow of development aid from abroad.

Increased returns to parasitic activities will shift the Π_B – curve upwards

Consider an economy that was completely engaged in productive activities $\alpha = 1$. It was in the good

equilibrium at point Q. Once the Π_B – curve shifts from Π_B to Π_B' , Q is no longer an equilibrium. Even when $\alpha = 1$ it is more profitable to be a parasite so $\alpha \downarrow$.

$$\Pi_B > \Pi_B' \rightarrow \alpha < 0$$

The economy will then move towards 0' where there are more parasites than producers. Profits to parasitic activities have gone up so much that the whole structure of production has changed. When the extra resources have been exhausted, Π_B shifts from Π_B' to Π_B and the economy moves

from 0' to 0. But the economy will not move back to the old good equilibrium. The temporary change has had a permanent effect. The economy is now trapped in poverty.

CONCLUSION

The economic environment is complex. If the framework I have discussed has explanative power, then the development of productive activities will depend on how the entrepreneurs are inter-connected. In the Big Push model, then they are strategic complements (more entrepreneurs give more profits to all) In the poverty trap situation of the parasite model, they are instead strategic complements. – the economy will not develop more productive activities because increased production means that some entrepreneurs will opt for being parasites. The model gives hope, however, because it shows that good policies to enforce laws and fight parasitic activities can swing the economy out of the poverty trap.

Kommentarer til besvarelsen

Av Halvor Mehlum

This question goes to the core of the development economics curriculum. In 2004 this question should not be a surprise as we had quite a detailed discussion of the concepts of complementarities (and substitutes) in relation to poverty traps.

The candidate presents quite elegantly the main results of the Parasites paper from the curriculum. This paper is no doubt related to the issue of complementarities (and substitutes) and the candidate's essay demonstrates his/hers knowledge so well that the A is warranted. The essay could, however, have been much more tightly linked to the question.

The question is about complementarities. As the candidate rightly says (if only implicitly): There is a complementarity if one entrepreneur's decision to become a producer raises the incentive for other entrepreneurs to become producers. An equivalent formulation is: There is a complementarity if one entrepreneur's decision to go out of production raises the incentive for other entrepreneurs to go out of production. This description fits exactly the situation in the tipping point n^* in the second figure. This figure could have been used much more actively in the discussion. The figure illustrates that i) in some cases complementarities benefit development (to the right of n^*) and ii) in other cases complementarities can be seen as hindrances of development (to the right of i^*). The complementarity explains at the same time the poverty trap at $n=0$ and the good equilibrium at $n=1$.

The crucial feature of point n^* in relation to the question is also found to hold for the point P in the fourth figure. Given this it is disappointing when the candidate writes "Point P is an unstable equilibrium point that I chose not to discuss in detail." I would argue that point P is the natural points of departure when relating to the question.

The general lesson is: Often the candidates loose the focus and forget about the specific questions asked. Most candidates have a huge scope for improving on their essays by using all opportunities answer the questions. This candidate's essay illustrates that even the brightest students do not use the obvious opportunities to relate to the question.

**For flere løsningsforslag og kommentarer fra foreleserne, gå
til observators hjemmeside:
www.oekonomi.uio.no/observator
(Arkiv -> Eksamensbesvarelser)**

seks i heisen

FrP vil fjerne formueskatten. Er det en god idé?

Einar Lømo, 1. semester master

Jeg er mot både FrP og formueskatt. Jeg synes utjevningen blir best tatt hånd om gjennom inntektsbeskatning.

Kathrine Vaagen, 3. semester master

Jeg er gjennom 5 år blitt drillet i at FrP som regel tar feil. Det gjør de sikkert nå også.

Jørgen Stag, 2. semester master

Jeg har ingen formue, så den kan de gjerne beholde.

Rasmus Bøgh Holmen, 4. semester bachelor

Jeg er i utgangspunktet mot fjerning av skatten av solidariske hensyn, selv om jeg ser at det kan ha positive effekter ved å holde pengesterke næringslivstopper i landet.

Martin Sjuls, 1. semester master

Det er vel ikke det, siden det er FrP som foreslår det. Beskatt i vei: Jeg har ingen formue.

Marius Fossen, 6. semester bachelor

Det burde jeg hatt en formening om, men det har jeg ikke.